

**JONIŠKIO RAJONO TERITORIJOS BENDRASIS
PLANAS**

**STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI
VERTINIMO ATASKAITA**

2007

T U R I N Y S

1. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA.....	4
1.1. Plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis	4
1.1.1. Įvadas	4
1.1.2. Tikslų sistema ir jos sąsaja su darnaus vystymosi principu	4
1.1.3. Pagrindinis Joniškio rajono teritorijos vystymo principas ir tikslai.....	5
1.1.4. Joniškio rajono bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis	7
1.2. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygiu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai	7
1.3. Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas ir įvertinimas	8
1.4. Priemonės, bendrojo plano įgyvendinimo neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti	9
1.4.1. Bendrosios priemonės	9
1.4.2. Atskirų sektorių priemonės.....	9
1.5. Vertinimo problemos	10
1.6. Numatytos taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonės.....	10
1.7. Esamos aplinkos būklės pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas	11
1.8. Santrauka.....	12
2. GAMTINIS KARKASAS	14
2.1. Planavimo tikslai	14
2.2. Esama būklės analizė	16
2.3. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos.....	16
2.4. Su bendroju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos	22
2.4.1. Kraštotvarkiniai probleminiai arealai.....	22
2.4.2. Agrariniai probleminiai arealai	23
2.5. Europos bendrijos ir nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai.....	24
2.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai	27
2.7. Priemonės reikšmingoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti	28
2.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas	29
2.9. Vertinimo problemos	29
2.10. Numatytos taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonės.....	29
2.11. Santrauka.....	30
3. ŽEMĖS NAUDOJIMAS	32
3.1. Planavimo tikslai	32
3.2. Esamos būklės analizė	32
3.2.1. Išvados.....	33
3.3. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos.....	33
3.4. Su bendroju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos	33
3.5. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai.....	34
3.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai	36
3.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti	38
3.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas	39
3.9. Vertinimo problemos	40
3.10. Stebėsenos (monitoringo) priemonės.....	40
3.11. Santrauka.....	41
4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA.....	43
4.1. Plano turinys, tikslai, sąsaja su kitais planais ir programomis	43
4.2. Esamos būklės pokyčiai, jei planas nebus įgyvendintas	43
4.3. Teritorijos, kurios gali būti ženkliai paveiktos.....	44
4.4. Su bendroju planu susijusios nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos problemos	45

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

4.5. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslai	46
4.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai	47
4.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti	48
4.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas	48
4.9. Vertinimo problemos	49
4.10. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas	49
4.11. Santrauka	49
5. RAJONO SUSISIEKIMO SISTEMA	51
5.1. Įvadas	51
5.2. Tarptautiniai ir nacionaliniai aplinkos apsaugos tikslai.....	54
5.3. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai	55
5.4. Priemonės neigiamų pasekmių aplinkai mažinimui	56
5.5. Pasirinktų alternatyvų aprašymas	56
5.6. Vertinimo problemų aprašymas.....	57
6. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA.....	58
6.1. Plano tikslai ir turinys	58
6.2. Bendrojo plano sąsaja su kitais planavimo dokumentais.....	58
6.3. Esama būklės analizė	59
6.3.1. Vandentieka ir vandenvala	59
6.3.2. Elektros energijos tiekimas.....	60
6.3.3. Atliekų tvarkymas	60
6.3.4. Šilumos ūkis	61
6.3.5. Dujų tiekimas.....	62
6.3.6. Telekomunikacija ir ryšiai	63
6.4. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristika.....	63
6.5. Su planu susijusios aplinkosaugos problemos ir tikslai.....	64
6.6. Galimos reikšmingos pasekmės	64
6.7. Priemonės reikšmingos pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ir kompensuoti.....	68
6.8. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos	68
6.9. Vertinimo sunkumai	70
6.10. Numatomos stebėsenos priemonės	70
6.11. Santrauka	71
PRIEDAS „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“	74

1. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA

1.1. Plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis

1.1.1. Įvadas

Joniškio rajono teritorijos bendrojo plano koncepcijos Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita parengta vadovaujantis LR Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 patvirtintu „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu“. Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas yra tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, per kurį rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, konsultuojamasi, atsižvelgiama į vertinimo ir konsultacijų rezultatus prieš priimant galutinę koncepcijos redakciją.

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas skirtas įdiegti darnios plėtros principus planuojant teritorijas, rengiant įvairių lygmenų ir rūšių teritorijų planavimo dokumentus. Bioįvairovė yra pagrindinis ir esminis aplinkos komponentas, kuris priklauso nuo sveikai funkcionuojančių ekosistemų ir procesų jose. Socialinio-ekonominio strateginio poveikio aplinkai dalis akcentuoja, kad žmonių ar bet kokia kita bendrojo plano koncepcijos dalyje numatyta veikla ir gamtos išteklių naudojimas negali kenkti ekosistemų funkcijoms ir procesams.

1.1.2. Tikslų sistema ir jos sąsaja su darnaus vystymosi principu

Joniškio rajono bendrojo plano Koncepcijos dalyje numatyta teritorijos raidos tikslų sistema siekiama pagrįstai ir nuosekliai įgyvendinti darnaus vystymosi politiką, kuri:

- 1) sudaro sąlygas stabiliam ekonomikos augimui;
- 2) sukuria prielaidas socialinei gerovei ir sveikai aplinkai formuoti, palaikyti ir plėsti;
- 3) užtikrina visuomenės teisėtų interesų paisymą, panaudojant gamtos, kultūros bei intelektualinius išteklius.

Tai daro tiesioginę įtaką rajono teritorijos erdvinės perspektyvinės koncepcijos formavimui, teritorijos funkcinių prioritetų sudarymui, naudojimo ir apsaugos reglamentų bei rajono regioninės politikos formavimui. Joniškio rajonas privalo aktyviai skatinti darnaus vystymosi koncepcijos įgyvendinimą apskrities, šalies ir Europos lygiu.

1.1.3. Pagrindinis Joniškio rajono teritorijos vystymo principas ir tikslai

Siekiant Konceptijos dalyje nustatytų pagrindinių Joniškio rajono teritorijos plėtros tikslų, būtina laikytis šių principinių rajono tvarkymo nuostatų:

- 1) Joniškio rajono savivaldybės, Šiaulių apskrities ir šalies socialinės-ekonominės politikos gairės turi būti tarpusavyje suderintos ir neprieštaringos;
- 2) Joniškio rajono teritorijos išteklių naudojimas turi atitikti bendrusius perspektyvinius visuomenės poreikius, būti subalansuotas funkciniu atžvilgiu ir garantuoti taršos gamtinėje aplinkoje mažinimą;
- 3) Joniškio rajonas privalo aktyviai prisidėti prie subalansuoto ir darnaus vystymosi koncepcijos įgyvendinimo apskrities, šalies ir Europos lygiu;
- 4) Joniškio rajono savitumo išsaugojimas ir plėtojimas turi remtis įvairiais geopolitiniais, ekonominiais, gamtine, kultūrine įvairove ir kt. veiksniais.

Principinės rajono teritorijos tvarkymo nuostatos įgyvendinamos per pagrindinį Joniškio rajono teritorijos plėtros tikslą – savivaldybės socialinių ir ekonominių veiklų plėtra planuoti ilgalaikiai perspektyvai ir detalizuojamos kiekvienu iš Joniškio rajono teritorijos plėtros tikslu (1.1 lent.).

1.1 lentelė. Joniškio rajono plėtros tikslai

Joniškio rajono plėtros tikslai	
Socialiniu požiūriu	Ekonominiu požiūriu
<p>Užtikrinti sąlygas rajono gyventojų turiningam laisvalaikio organizavimui (dvi veiklos kryptys: išlaikyti ir plėtoti):</p> <ul style="list-style-type: none"> • efektyviai išnaudoti bibliotekų tinklą rajone (patalpas, knygų fondą, baldus, žmogiškuosius išteklius); • modernizuoti kultūros įstaigų tinklą, skatinant Joniškio rajono kultūrinio gyvenimo intensyvumą 	<p>Nuosekliai įgyvendinti Joniškio rajono ekonominių plėtros veiksnių koncepciją;</p> <ul style="list-style-type: none"> • nustatant plėtros prioritetus; • panaudojant disponuojamus išteklius (vidaus); • kuriant ir diegiant efektyvias apsaugos priemones, siekiant darnios plėtros principų
<p>Plėtoti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą Joniškio rajone:</p> <ul style="list-style-type: none"> • skatinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą privačiame sektoriuje; • tobulinti ir diegti kvalifikuotų žmogiškųjų išteklių pritraukimą į rajono sveikatos priežiūros įstaigas. <p>Tuo pačiu užtikrinti efektyvesnę būtinos pagalbos teikimą, sveikatos priežiūros paslaugas priartinat prie gyventojų ir jų</p>	<p>Skatinti investicijas Joniškio rajone:</p> <ul style="list-style-type: none"> • plėtojant pramonę, statybą; • gerinant verslo aplinką; • mokant ir perkvalifikuojant rajono gyventojus; • skatinant pagrįstų, į rajono socialinio-ekonominio išsivystymo lygį orientuotų, modernių technologijų įsisavinimą versle

poreikių	
<p>Plėtoti socialines paslaugas, sudarančias prielaidas efektyviai socialinei politikai bei socialinei gerovei rajone:</p> <ul style="list-style-type: none"> vystyti nestacionarias (ypatingai socialiai labiausiai pažeidžiamoms grupėms) socialines paslaugas rajone; tobulinti stacionarias socialines paslaugas rajone (atsisakant nepagrįstų paslaugų ir diegiant gyvybiškai svarbias gyventojų poreikius atitinkančias paslaugas); skatinti socialinės atskirties asmenų integraciją į visuomenę 	<p>Didinti žemės ūkio konkurencingumą:</p> <ul style="list-style-type: none"> plėtojant ekologinį ūkininkavimą; ekonomiškai naudojant žemės ūkio naudmenas; diegiant efektyvias apsaugos priemones, leidžiančias racionaliai naudoti gamtos išteklius
<p>Efektvinti švietimo įstaigų veiklą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ikimokyklinio, priešmokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigų tinklą koreguojant pagal gyventojų poreikius; plėtoti papildomą ugdymą, vaikų užimtumą, sporto veiklų organizavimą; vystyti profesinį informavimą ir konsultavimą 	<p>Kurti ir plėtoti turizmui palankias sąlygas rajone, sukuriant prielaidas investicijoms iš šios veiklos pritraukti:</p> <ul style="list-style-type: none"> plėtoti viešąją turizmo infrastruktūrą rajone; išlaikant rajono autentiškumą; vystant informacinę rajono sistemą
Joniškio rajono vystymo tikslai, atitinkantys SPAV tikslus	
Socialiniu požiūriu:	Ekonominiu požiūriu
Suteikti socialinio vystymo paskatinimą rajono gyvenvietėms, kas sumažintų gyventojų migraciją, susisiekimo neigiamą poveikį	Rajono ūkio plėtrai išnaudoti tarptautinius ir šalies tranzitinius koridorius, integruojant juos į vieningą tarptautinių kelių sistemą, harmonizuojant juos su ekotinklu ir gamtiniu karkasu, bei gerinant vietinių kelių kokybę
Įgyvendinti diferencijuotą regioninę demografinę ir socialinę politiką bei specialias regionines nedarbo mažinimo, gyvenviečių bendruomenių aktyvinimo ir renovacijos programas švietimo, profesinio rengimo, mokslo ir studijų bei socialinių paslaugų ir jų prieinamumo gyventojams srityse. Ypatingas dėmesys turėtų būti nukreiptas į darnaus vystymo švietimo programoms	Modernizuoti tradicinį žemės ir miškų ūkį, skatinti ekologinės žemdirbystės plėtrą
Stiprinti rajono išskirtinumą, panaudojant gamtos ir kultūros paveldą	Racionaliai didinti turizmo infrastruktūros ir turizmo verslo perspektyvą
Mažinti socialinę atskirtį	Didinti pramonės ir verslo konkurencingumą
Užtikrinti rajono gyventojams sveiką ir švarią aplinką	Gerinti pramonės ir verslo aplinką

1.1.4. Joniškio rajono bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Rengiant Joniškio rajono bendrojo plano SPAV ataskaitos socialinę-ekonominę dalį, buvo atsižvelgta į šiuos pagrindinius planus ir programas:

- 1) Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas 2002 m. spalio 29 d. LR Seimo nutarimu Nr. IX-1154;
- 2) „Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano įgyvendinimo priemonių planas“. Dokumentas patvirtintas 2003 m. gruodžio 9 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 1568;
- 3) Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, patvirtinta 2003 m. rugsėjo 11d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1160;
- 4) Kaimo plėtros plano 2004-2006 m. pagrindinės nuostatos, patvirtintos LR Vyriausybės 2003 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1317;
- 5) Žagarės regioninio parko tvarkymo planu, patvirtintu 2002 m. rugpjūčio 10 d. LR aplinkos ministro įsakymu Nr. 436*;
- 6) Žagarės regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planu, patvirtintu 1996 m. kovo 12 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr.337;
- 7) Mūšos tyrelio valstybinio telmologinio draustinio tvarkymo plano projektu.

Šiuo metu rengiamas Joniškio rajono strateginis veiklos planas (2007-2013 m.), jame nustatytos prioritetingos veiklos plėtros kryptys bei priemonės turės būti suderintos su Bendrojo plano sprendiniais ir kitomis reikšmingomis nuostatomis.

*- Jau yra parengtas ir suderintas naujas Žagarės regioninio parko tvarkymo planas

1.2. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygiu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai

Vertinant koncepcijos poveikį aplinkai, tikslinga išskirti pagrindinius nagrinėtus poveikio aplinkai veiksnius. Žemiau pateikiama 1.2 lentelė, kurioje išvardinti aplinkos komponentai ir veiksniai, kurie gali turėti įtakos Koncepcijos poveikiui aplinkai. Kartu pažymėti strateginiai Lietuvos, Europos Bendrijos ir tarptautiniai dokumentai, kuriuose apie juos kalbama.

1.2 lentelė. Aplinkos komponentai ir veiksniai

Nr.	Komponento pavadinimas	Komponento vieta Lietuvos plėtros ir tarptautiniuose dokumentuose
1	Pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) tarša	<p>Taršos mažinimas yra darnaus vystymosi prioritetas Lietuvos darnaus vystymosi strategijoje.</p> <p>Aplinkos apsaugos ilgalaikės plėtros kryptis Valstybės ilgalaikės plėtros strategijoje.</p> <p>„Agenda 21 – Rio deklaracijos“ siekiai skatinti efektyviai naudoti medžiagas ir išteklius, atsižvelgiant į gaminamos produkcijos vartojimo trukmę, ir tokiu būdu efektyviau naudoti išteklius ir mažinti atliekų kiekį, tuo būdu gaunant ekonominės ir aplinkosauginės naudos.</p> <p>Numatytos temos „Penktojoje Europos bendrijos aplinkosauginių veiksmų programoje“.</p> <p>Prioritetas Europos bendrijos aplinkosauginių veiksmų programoje „Aplinka 2010: Mūsų ateitis, mūsų pasirinkimas“.</p>
2	Pavojus žmonių sveikatai	<p>Darnaus vystymosi prioritetas Lietuvos darnaus vystymosi strategijoje.</p> <p>14 principas „Agenda 21 – Rio deklaracijoje“ apie aplinką ir plėtrą.</p> <p>Prioritetas Europos bendrijos aplinkosauginių veiksmų programoje „Aplinka 2010: Mūsų ateitis, mūsų pasirinkimas“.</p>
3	Kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir kultūros paveldo apsaugos srityje	<p>Plėtoti saugomų teritorijų sistemą.</p> <p>Saugoti gamtinių kraštovaizdžių ir kultūros paveldą stabdant jo nykimą, įgyvendinant kraštovaizdžio apsaugai svarbių teritorijų planavimo ir tvarkymo programas.</p> <p>Pritaikyti saugomas teritorijas lankymui, sudaryti sąlygas rekreacijos, pažintinio turizmo plėtrai.</p> <p>Sustabdyti vaizdingiausių gamtinių vietovių užstatymą</p>

1.3. Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas ir įvertinimas

Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas pateikiamas priede „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“.

Siekiant atliekamos analizės išsamumo, SPAV atliekamas tiek vienai, tiek kitai Konceptijos dalyje išskirtai alternatyvai (1.3 lent.).

1.3 lentelė. Nagrinėjamos rajono alternatyvos

Status Quo alternatyva	Decentralizacijos alternatyva
Rajono plėtros centras – Joniškio miestas	Rajono centras – Joniškio miestas, planuojama palaikyti esamą potencialą
	Žagarė – kol kas nepakankamo potencialo, numatoma stiprinti
	Vidutinių miestų pagrindu esami ir siūlomi nauji centrai, kuriuos reikia ypatingai stiprinti: Skaistgiris, Kriukai, Gasčiūnai
	Plikiškiai, Kirnaičiai, Kepaliai, Stupurai, Jauniūnai, taip pat esami seniūnijų centrai (Gaižaičiai ir Mindaugiai) – stiprinami kaip savarankiškos gyvenvietės, turinčios esamus ir/ar plėtotinus centrus
	Kalnelis, Ziniūnai, Bariūnai, Beržininkai, Gataučiai, Linkaičiai, Stungiai, Dauškiai, Žvelgaičiai stiprinami kaip gyvenamosios vietovės – gyvenviečių satelitai

1.4. Priemonės, bendrojo plano įgyvendinimo neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti

1.4.1 Bendrosios priemonės

Joniškio rajono bendrasis planas įgyvendinamas ne tiesiogiai o per žemesnio lygmens planus – miestų, miestelių ir kaimo gyvenviečių bendruosius detaliuosius ar specialiuosius planus rengiamus žymiai stambesniame mastelyje, ir konkrečius objektų techninius ir darbo projektus. Juose privalomas vienoks ar kitoks poveikio aplinkai vertinimas, vis daugiau konkretus, kuo žemesnio lygmens planas. Todėl planuojant bendrojo plano realizacijos elementus, gali atsirasti ir turi būti ieškamos galimybės sumažinti poveikį, jį kompensuoti techninėmis ekologijos priemonėmis. Formuojant ekotinklą, stiprinant gamtinio karkaso ekologinę funkciją žemesnio lygmens teritorijų planavimo projektuose ir objektų projektuose siekti bioįvairovės sustiprinimo.

1.4.2. Atskirų sektorių priemonės

Vystant atskirus sektorius parengiami jų vystymo planai, projektai su privalomu gamtinių sąlygų ir poveikio aplinkai vertinimu bei apsaugos priemonėmis.

Planuojama pramonės plėtra Joniškio rajone iššauks ir spartesnius regiono ekonominių procesų vystymosi tempus. Tai atsilieps gamybos, pajamų ir vartojimo augimui, o tai gali

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

neigiamai paveikti aplinką reikšmingo poveikio zonose. Neigiamoms pramonės plėtros ir ekonominės raidos pasekmių aplinkai išvengti pasekmėms išvengti yra siūlomos šios priemonės:

1. Darnios („draugiškos aplinkai“) pramonės plėtros taikymas įmonių veikloje.
2. Švaresnė gamyba ir efektyvumas: racionalesnis energijos, gamtos išteklių naudojimas ir atliekų bei taršos minimizavimas jų susidarymo vietoje. Švaresnė gamyba padeda sumažinti neigiamą įmonės poveikį aplinkai ir duoda teigiamų ekonominių rezultatų.
3. Kokybės ir aplinkos apsaugos vadybos. Tokių sistemų esmė yra nuolatinio gerinimo ciklo sukūrimas gamybos procesuose. Kokybės ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos gali būti sertifikuojamos pagal tarptautinius standartus ISO 9001 ir ISO 14001 arba registruojamos pagal ES Aplinkos apsaugos vadybos ir audito sistemą EMAS.
4. Su produktais susijusios darniosios pramonės plėtros priemonės. Šios priemonės padeda sumažinti produkto poveikį aplinkai jo viso buvimo cikle metu. Gali būti taikomos įvairios priemonės: ekologinis projektavimas, būvio ciklo vertinimas, gamintojo atsakomybė, aplinkosauginis ženklavimas.
5. Darniosios plėtros veiksmingumo ataskaitos. Šių ataskaitų rengimas skatina įmones labiau analizuoti savo veiklą ir ją gerinti.
6. Mokesčių už taršą ir baudų sistema turėtų skatinti prevencinių priemonių diegimą.
7. Energijos, vandens ir kitų gamtos išteklių kainų politika.

1.5. Vertinimo problemos

Rengiant Joniškio rajono bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą, nebuvo susidurta su reikšmingos informacijos stoka, kas galėtų turėti reikšmingos įtakos SPAV ataskaitoje pateikiamai analizei. SPAV ataskaitą papildžius kitomis (ne socialinės-ekonominės dalies, kuriai parengta ši ataskaita) dalimis bei pilną ataskaitos variantą įvertinus vertinimo subjektų atstovų, jį gali būti koreguojama atsižvelgiant į visuomenės teisėtus interesus bei valstybės, regiono plėtros prioritetus.

1.6. Numatytos taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonės

Pagal LR teritorijų planavimo įstatymą ir rajono teritorijos bendrojo plano rengimo taisykles, patvirtinus bendrąjį planą, organizuojama jo sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringas), priežiūra ir kontrolė. Vykdomas nuolatinis informacijos kaupimas ir analizė,

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

nustatomas žemesnio lygmens planų, investicijų poreikis, rengiamos programos bendrojo plano sprendiniams įgyvendinti. Teritorijų planavimo dokumento strateginio pasekmių aplinkai vertinimo stebėseną vykdoma naudojantis sprendinių įgyvendinimo stebėseną.

Patvirtinus bendrąjį planą, savivaldybės administracija pagal kompetenciją atlieka rajono lygmens teritorijų planavimo dokumentų įgyvendinimo stebėseną. Rajono bendrojo plano monitoringui panaudojami savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentų įgyvendinimo stebėsenos duomenys. Ją vykdo savivaldybės institucijos.

Rajono bendrojo plano stebėsenai tikslinga panaudoti duomenis, kurie gauti vykdant Aplinkos monitoringo įstatymą. Jis taikomas aplinkos monitoringui, kuris yra apibrėžtas Aplinkos apsaugos ir Žemės gelmių įstatymuose. Duomenys suderinami ir imami iš visų trijų stebėsenos lygmenų (Valstybinio aplinkos monitoringo, savivaldybių aplinkos monitoringo, ūkio subjektų aplinkos monitoringo).

Stebimi bei analizuojami, prognozuojami galimi pasikeitimai ir jų įtaka perspektyviniams procesams, pasikeitimai, paveikiantys bendrojo plano sprendinius, taip pat plano įgyvendinimo per žemesnio lygmens planus realizavimas.

1.7. Esamos aplinkos būklės pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas

Europos Sąjungos teritorijų vystymo politikos nuostatos pabrėžia, kad rinkos jėgos turi didelį potencialą skatinti ekonominę plėtrą, tačiau jos turi veikti ypač aiškiuose įstatymų rėmuose ir gerai suplanuotose teritorijose. Numatoma vis didesnė planavimo reikšmė ateityje, ypač Europos kontinente su ribotais gamtiniais ištekliais ir ribotomis aplinkos kompensacinėmis galimybėmis. Planavimas turi padėti užtikrinti, kad ribotų išteklių naudojimas nenuskurdintų ir nesumažintų ateities kartų gyvenimo kokybės.

Šiam ambicingam tikslui pasiekti parengtas ir patvirtintas ES bendrasis planas su ilgalaikėmis prognozėmis „Europos teritorijos plėtojimo perspektyva“, ETPP (European Spatial Development Perspective, ESDP, priimtas 1999 m.). Šiame dokumente numatoma Europos teritorinei raidai siekti pagrindinių tikslų:

- ❑ ekonominės ir socialinės sąsajos;
- ❑ darnaus plėtojimo;
- ❑ subalansuoto Europos teritorijos konkurentiškumo.

Kiekviena valstybė yra įpareigota rengti savo regionų bendruosius ir specialiuosius planus. Tuo būdu Europos regionų teritorinės raidos planavimas ir realizavimas numato restruktūrizuoti ir sustiprinti struktūriškai silpnus Europos regionus, subalansuoti, išlyginti gyvenimo ir darbo sąlygas tarp skirtingai išsivysčiusių regionų šalyse narėse bei regionų, esančių

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

abipus sienos; apsaugoti ir sujungti į vientisą tinklą atvirų erdvių sistemą, išsaugant biologinę įvairovę, vandenį, rekreacines teritorijas, miškus, kraštovaizdžio įvairovę, gamtinį ir kultūrinį paveldą.

Vykdant teritorijų planavimo darbus ir juos realizuojant turi būti siekiama:

- 1) darnaus, subalansuoto ir policentrinio gyvenamųjų vietovių sistemos plėtojimo ir naujo miesto – kaimo santykio;
- 2) lygiaverčio infrastruktūros ir informacijos pasiekiamumo;
- 3) gamtinio ir kultūrinio paveldo apsaugos ir racionalaus naudojimo.

Joniškio rajono bendrasis planas įgyvendinamas per žemesnio lygmens planus – miestų, miestelių ir kaimo gyvenviečių bendruosius detaliuosius ar specialiuosius planus. Atsisakius rengti rajono bendrąjį planą gali iškilti šios pagrindinės neigiamos pasekmės aplinkai:

- 1) visi žemesnio lygmens planai neturės bendrojo konteksto, todėl pagrindinių ir gyvybiškų svarbių komponentų (susisiekimasis, gyventojų saugumas ir sveikatos apsauga, socialinė rūpyba ir pan.) sąveiką bus sutrikdyta ar net sustabdyta (sukelta rajono stagnacija ir žlugimas);
- 2) gali pablogėti gyventojų apsirūpinimas būtiniausiomis paslaugomis (sveikatos priežiūros, švietimo, socialinės ir kt. paslaugos), kadangi jų atitikimas gyventojų poreikiams nebūtų užtikrintas;
- 3) neišskyrus subalansuotos prioritetų plėtros galėtų padidėti savivaldybės biudžeto išlaidos nepagrįstiems siekiams, tuo mažinant vykdomos savivaldos efektyvumą ir menkinant jos svarbą.

Neplaninis ar stichinis teritorijų vystymas didina žymių aplinkos būklės pažeidimų tikimybę, jos kokybės pažeidimų, probleminių taškų gausą. Neapgalvotos raidos klaidų taisymas yra žymiai sudėtingesnis ir brangesnis, negu modeliavimas popieriuje, kuris atliekamas bendrojo plano rengimo metu.

1.8. Santrauka

Joniškio rajono strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitoje pateikiama Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano pagrindiniai tikslai bei sąsaja su kitais planais ir programomis. Taip pat pateikiama informacija dėl laukiamų pokyčių, jei Joniškio rajono bendrasis planas nebus įgyvendintas: visi žemesnio lygmens planai (miestų, miestelių, gyvenviečių specialieji ar detalieji planai) neturės bendro konteksto, kuris sudaro pagrindą bendros politikos formavimui, siekiant efektyviau naudoti turimus išteklius bei veiksmingai (esant pridėtinei vertei) daryti teigiamą poveikį aplinkai. SPAV ataskaitoje nustatomi

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai ir jų sąveiką su rajono plėtotės siektiniais tikslais, galimos reikšmingos pasekmės aplinkai, biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kultūros paveldui, kraštovaizdžiui.

Siekiant išvengti ar maksimaliai sumažinti galimą atsirasti neigiamą poveikį aplinkai, numatytos bendros ir sektorinės (pramonės plėtos ir ekonominės raidos) prevencinės priemonės.

Taip pat SPAV ataskaita pateikiama tiek vienai, tiek kitai koncepcijos alternatyvai, vėliau pateikiamos trumpos išvados dėl koncepcijos alternatyvų pasirinkimo (iš SPAV nagrinėtinų aspektų) priežasčių.

Užtikrinant informacijos išsamumą, ataskaitoje nurodyti sunkumai, su kuriais susidurta jos rengimo metu bei numatyti stebėsenos rezultatai.

2. GAMTINIS KARKASAS

2.1. Planavimo tikslai

Joniškio rajono bendrojo plano koncepcijoje nustatyta bendrųjų ir specialiųjų teritorijos vystymo tikslų sistema numatanti nuosekliai įgyvendinti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane įtvirtintus darnaus vystymo principus, užtikrinančius sveiką aplinką bei reglamentuojančius tinkamą gamtinių bei socialinių išteklių naudojimą.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcija glaudžiai siejasi ir su kitais Lietuvos Respublikos teisės dokumentais:

- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Lietuvos aplinkos apsaugos strategija (Veiksmų programa, 1996);
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr. 110-4852);
- Nacionaline darnaus vystymo strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039),
- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu;
- Šiaulių regiono 2004 – 2006 metų plėtros planu patvirtintu Šiaulių apskrities Regiono plėtros tarybos 2003 m. rugsėjo 25d. sprendimu;
- Joniškio rajono 2004 – 2006 metų plėtros planu patvirtintu Joniškio raj. savivaldybės tarybos 2003 m. gruodžio 11d. Sprendimu;
- Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu dėl Kurtuvėnų, Veisiejų, Ventos, Žagarės regioninių parkų zonavimo schemų patvirtinimo (1995 m. vasario 15 d. Nr. 247), *aktuali redakcija (2006m. liepos 24d., Žin., 2006, Nr. 82-3267 (2006-07-27))**;
- Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu dėl Ventos, Žagarės regioninių parkų ir jų zonų ribų patvirtinimo (1996 m. kovo 12 d. Nr. 337), *aktuali redakcija (2005m. lapkričio 21d., Žin., 2005, Nr. 138-4974 (2005-11-24))**;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu dėl Žagarės regioninio parko apsaugos reglamento patvirtinimo (2002 m. rugpjūčio 10d. Nr. 436);
- LRV nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo“ (Žin., 2004, Nr. 55-1899);
- LR aplinkos ministro 2005 m. 06 15d. įsakymu Nr. D1-302, kuriuo yra patvirtintas Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirtas pateikti Europos Komisijai (Žin., 2005, Nr. 105-3908),
- Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategija;
- Valstybinės vandenų taršos ir žemės ūkio šaltinių mažinimo programa;

- Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas.

*- Jau yra parengtas ir suderintas naujas Žagarės regioninio parko tvarkymo planas.

Bendrojo plano koncepcija su aukščiau išvardintais įstatymais ir dokumentais yra susijusi hierarchiniais ryšiais per tikslų, uždavinių bei sprendinių detalizavimą bei vertinimą.

Pagrindinis Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcijos tikslas yra rajono teritorijos darnaus vystymosi kelio užtikrinimas. Pasirinktam pagrindiniam strateginiam tikslui realizuoti įtvirtintos šios pagrindinės teritorijos vystymo nuostatos:

- **gyvenimo kokybės gerinimas** plėtojant socialinę, kultūrinę ir techninę infrastruktūrą;
- **ekonominio augimo skatinimas** ūkinę veiklą diferencijuojant pagal teritorinio potencialo ypatumus;
- **aplinkos kokybės užtikrinimas** optimizuojant gamtonaudą, vystant aplinkosaugą mastus, išsaugant, atkuriant ir didinant kraštovaizdžio savitumą.

Bendrojo plano pagrindiniai tikslai – suplanuoti savivaldybės teritorijos tvarkymą ilgalaikiai perspektyvai, nustatyti aplinkos, biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsaugos kryptis, užtikrinant šias sąlygas:

1. Kraštovaizdžio apsaugos užtikrinimo uždaviniai:

- optimizuoti saugomų teritorijų tinklą ir užtikrinti jų apsaugą nuo nepageidautinos technologinės invazijos,
- išsaugoti vertingus ir jautrius gamtinius elementus – natūralią takoskyrų kraštovaizdžio struktūrą, upių su sekliais slėniais kraštovaizdį,
- išsaugoti nuo sunaikinimo išlikusius miestų ir miestelių gamtinio kraštovaizdžio fragmentus,
- neleisti išlikusios natūralaus hidrografinio tinklo struktūros keitimo. Optimizuoti sureguliuotų vandens telkinių hidrologinį režimą, skatinti ir vykdyti hidrografinio tinklo renatūralizaciją,
- užtikrinti išekspluotų karjerų rekultivavimą panaudojant žemės miškų ūkio gamybai ar rekreacinėms reikmėms,
- sumažinti dirvožemio, oro, paviršinių ir požeminių vandenų taršą,

2. Biologinės įvairovės apsaugos uždaviniai:

- užtikrinti Natura-2000 teritorijų formavimą ir jų integraciją į nacionalinę saugomų teritorijų sistemą,

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- išsaugoti nuo degradavimo miškų, vidaus vandenų, pelkių, natūralių pievų ekosistemas, apsaugant jas nuo tiesioginio naikinimo, o taip pat palaikant jose biocenozių rūšinės sudėties įvairovę,
- išvengti gyvūnų populiacijų dispersijos, paukščių ir žuvų migracijos kelių įprastinės aplinkos keitimo,
- tausoti ir atkurti šalutinius miško, medžiojamosios faunos bei žuvų išteklius.

2.2. Esama būklės analizė

Joniškio savivaldybės teritorijos aplinkos būklės analizė buvo atlikta 2003 – 2006 metų laikotarpiui (žr. Joniškio rajono teritorijos bendrojo plano esamos būklės gamtinę dalį). Aplinkos būklę savivaldybės teritorijoje atspindi pagrindinių jos elementų kokybė:

- 1) *Oro kokybė,*
- 2) *Vandens kokybė,*
- 3) *Dirvožemio kokybė,*
- 4) *Biologinė įvairovė ir kraštovaizdžio kokybė.*

Šių aplinkos elementų kokybė apsprendžia bendrą aplinkos būklę. Jų kokybės pokyčiai neigiama arba teigiama linkme įtakoja tiek santykinai natūralaus, tiek ir antropogenizuoto kraštovaizdžio būklę. Tame tarpe sąlygoja biotos struktūrinių dalių (populiacijų) erdvinius bei rūšinius pokyčius.

2.3. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos

Joniškio rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniams jautrių teritorijų grupei tikslinga priskirti vieną kompleksinės apsaugos teritoriją (Žagarės regioninį parką), rajono teritorijoje esančius valstybinius ir savivaldybės draustinius ir biosferos poligonus (jų dalis) (2.1 lentelė, 2.2. lentelė), o taip pat jų sudėtyje ir atskirai esančius gamtos paveldo objektus (12 valstybės saugomi gamtos paveldo objektai) ir NATURA 2000 teritorijas (4 buveinių apsaugai skirtos teritorijos (2.3 lentelė) ir 3 paukščių apsaugai svarbios teritorijos (2.4 lentelė)).

2.1 lentelė. Joniškio raj. valstybinių saugomų teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, sąrašas

Eil. Nr.	Kategorija Pavadinimas	Plotas (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai	
1	2	3	4	5	
<i>Regioniniai parkai</i>					
1.	Žagarės	4834,25 (4930)	Joniškio raj.	Išsaugoti Švėtės paslėnių ir Žagarės miško kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą, išsaugoti Žagarės apylinkių kraštovaizdį, lygumoje aiškiai matomą Gaudikių moreninį gūbrį bei kultūros paveldo vertybes, gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus, savitą augaliją ir gyvūniją, botaniniu požiūriu vertingus miškus su retomis augalų bendrijomis, retų augalų augimvietėmis, svarbias vandens paukščių perėjimo ir poilsio migracijos metu vietas.	
	<i>Geomorfologiniai draustiniai</i>				
	Gaudikių	286	Joniškio raj.	Išsaugoti Gaudikių moreninį gūbrį, aukščiausią Linkuvos moreninio kalvagūbrio tašką, pakilusį virš jūros lygio 92,5m.	
	<i>Botaniniai - zoologiniai draustiniai</i>				
	Žagarės	843,5	Joniškio raj.	Išsaugoti šiaurės Lietuvos lygumoms būdingus eglynus su ąžuolų, liepų, uosių, guobų priemaiša, gausią ir įvairiarūšę gyvūniją, bei vieną iš gausiausių Lietuvoje plačialapių klumpančių populiaciją	
	<i>Botaniniai draustiniai</i>				
	Didmargio	28,4	Joniškio raj.	Išsaugoti astrantinį uosyną ir didžiosios astrantijos augimvietes	
Dilbinėlių	68,5	Joniškio raj.	Išsaugoti vidurio ir šiaurės Lietuvai būdingus ąžuolyninius eglynus su retosiomis augalų rūšimis		
<i>Hidrografiniai draustiniai</i>					
2.	Vilkijos	64,06	Joniškio raj.	Išsaugoti beslėnę, vidutiniškai vingiuotą Vilkijos upelio atkarpą	
<i>Botaniniai draustiniai</i>					
3.	Pabalių	46,34	Joniškio raj.	Išsaugoti retų rūšių augalų augavietes	
<i>Telmologiniai draustiniai</i>					
4.	Mūšos tyrelio	1463,31	Joniškio raj.	Išsaugoti Mūšos tyrelio aukštapelkės dalį ir apypelkio miškus	
<i>Biosferos poligonai</i>					
5.	Gedžiūnų miško	576,34 (14269,23)	Joniškio raj. Pakrujo raj.	Išsaugoti Gedžiūnų miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti mažojo erelio rėksnio (<i>Aquila pomarina</i>) populiaciją teritorijoje, kuri atitinka Lietuvos	

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

				<p>Respublikos aplinkos ministro 2001 m. sausio 9 d. įsakyme Nr. 22 „Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų kriterijų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 12-364; 2003, Nr. 108-4849) nustatytus kriterijus;</p> <p>Būti sudėtine nacionalinės kompleksinės ekologinės bei specializuotos biologinės įvairovės būklės stebėsenos sistemos bei Europos ekologinio tinklo Natura 2000 dalimi, kurioje stebimi, kontroliuojami bei prognozuojami gamtinių sistemų pokyčiai;</p>
6.	Gubernijos miško	1031,6 (19262,20)	Joniškio raj. Šiaulių raj.	<p>Išsaugoti Gubernijos miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti mažojo erelio rėksnio (<i>Aquila pomarina</i>) populiaciją teritorijoje, kuri atitinka Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. sausio 9 d. įsakyme Nr. 22 „Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų kriterijų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 12-364; 2003, Nr. 108-4849) nustatytus kriterijus;</p> <p>Būti sudėtine nacionalinės kompleksinės ekologinės bei specializuotos biologinės įvairovės būklės stebėsenos sistemos bei Europos ekologinio tinklo Natura 2000 dalimi, kurioje stebimi, kontroliuojami bei prognozuojami gamtinių sistemų pokyčiai;</p>

2.2 lentelė. Joniškio raj. savivaldybės saugomų teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, sąrašas

Eil. Nr.	Kategorija Pavadinimas	Plotas (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
1	2	3	4	5
<i>B o t a n i a i d r a u s t i n i a i</i>				
1.	Eglynlaukio	-	Joniškio raj.	Išsaugoti retas ir saugomas augalų bendrijas ir retas bei saugotinas augalų rūšis.-
2.	Satkūnų	-	Joniškio raj.	Išsaugoti retas ir saugomas augalų bendrijas ir retas bei saugotinas augalų rūšis.-
3.	Švėtės slėnio	-	Joniškio raj.	Išsaugoti retas ir saugomas augalų bendrijas ir retas bei saugotinas

				augalų rūšis.
--	--	--	--	---------------

Joniškio raj. esantys valstybės saugomi gamtos paminklų (gamtos paveldo objektų), kurie gali būti reikšmingai paveikti, sąrašas:

1. Geologiniai objektai: Žagarės atodanga, Tyrelio akmuo.
2. Hidrogeologiniai objektai: Švedpolio šaltinis.
3. Geomorfologiniai objektai: Žagarės ozas.
4. Botaniniai objektai: Beržynės ažuolas, Dvikamienis ažuolas, Gumbuotasis ažuolas, Maldenių ažuolas, M. Butlerio dvaro liepa, Raistų ažuolas, Raistų liepa, Taučiūnų liepa, Veršių ažuolas. Žagarės miško veimutinė pušis.

2.3 lentelė Gamtinių buveinių apsaugai svarbios teritorijos Joniškio rajone, kurios gali būti reikšmingai paveiktos

Eil. Nr.	Vietovės pavadinimas	Plotas (ha)	Savivaldybė	Vertybės dėl kurių atrinkta vietovė
1	Miškas prie Dilbinėlių	69	Joniškio r. Ribos sutampa su Žagarės regioninio parko Dilbinėlių botaninio draustinio ribomis	Plačialapių ir mišrūs miškai
2	Mūšos Tyrelio miškas	1463	Joniškio r. Ribos sutampa su Mūšos tyrelio telmologinio draustinio draustinio ribomis	Pelkėti lapuočių miškai Pelkiniai miškai
3	Veršių miškas	1257	Joniškio r. Patenka į Žagarės regioninį parką (Žagarės botaninis-zoologinis draustinis ir dalis parko ekologinės apsaugos zonos).	Plačialapių ir mišrūs miškai Pelkėti lapuočių miškai. Plačialapė klumpainė.
4.	Vilkijos upės slėnis	64	Joniškio r. Ribos sutampa su Vilkijos hidrografinio draustinio ribomis	Eutrofiniai aukštieji žolynai

2.4 lentelė. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos Joniškio rajone, kurios gali būti reikšmingai paveiktos

Eil. Nr.	Paukščių apsaugai svarbi teritorija	Savivaldybė	Vertybės dėl kurių atrinkta vietovė
1.	Gedžiūnų miško biosferos poligonas. Gedžiūnų miškas	Joniškio r., Pakruojo r.	mažieji ereliai rėksniai (<i>Aquila pomarina</i>)

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

2.	Gubernijos miško biosferos poligonas. Gubernijos miškas	Joniškio r., Šiaulių r.	mažieji ereliai rėksniai (<i>Aquila pomarina</i>)
3.	Mūšos tyrelio telmologinis draustinis Mūšos tyrelio pelkė	Joniškio r.	dirviniai sėjikai (<i>Pluvialis apricaria</i>), tikučiai (<i>Tringa glareola</i>); migruojančių baltakakčių žąsų (<i>Anser albifrons</i>) ir želmeninių žąsų (<i>Anser fabalis</i>) sankauptų vieta

Kaip vertingesnio kraštovaizdžio teritorijas Joniškio rajone reikia paminėti Linkuvos kalvagūbrio dalį nusidriekiančią pietine ir pietvakarine rajono teritorijos dalimi. Į pietvakarius nuo Linkuvos kalvagūbrio esantį Mūšos aukštupio bei šiaurinėje ir šiaurės vakarinėje rajono dalyje esančių sėkliaslėnių upių kraštovaizdį.

Vienas iš pagrindinių šiandienos kultūrinio kraštovaizdžio požymių apsprendžiančių jo ekologinį stabilumą – žemėnaudų teritorinė struktūra. Joniškio rajono teritorijos kraštovaizdis įsavinimo (žemdirbystės vystymosi) raidoje pergyveno keletą kritinių laikotarpių, iš kurių pats nepalankiausias buvo XX a. antroje pusėje, kai organiškai susiklosčiusi smulkiasklypė žemėveikšlių struktūra, ypač Lietuvos lygumų rajonuose buvo radikaliai pakeista, pritaikant kraštovaizdį technizuotam žemės dirbimui: sustambinti laukai, stipriai sureguliuotas vandentėkmių tinklas pagreitinant vandens nuvedimą iš padrėkusių ar užmirkusių laukų, pakeičiant dirvos drėgmės režimą, sumažintas natūralių žemėveikšlių kontūringumas. Tokiu būdu didesneje Joniškio rajono teritorijoje susiformavo agrarinės plynės. Naikinant ir iškeliant vienkiemius suintensyvėjo koncentruoto teritorijų užstatymo – urbanizacijos procesai. Intensyvi (chemizuota), netausojanti ūkinė veikla tarybiniais metais išryškino geoekologinės krizės požymius, pasireiškusius per dirvos cheminių savybių kitimą, derlingumo mažėjimą. Nors tokių dirvožemio dangai pražūtingų reiškinių, kaip dirvos erozija paplitimo (vandens ir vėjo), kuri gana stipriai reikėsi kalvotose ir lengvos mechaninės sudėties gruntus turinčiose teritorijose, Joniškio raj. dėl santykinai lygaus paviršiaus ir sunkios mechaninės sudėties gruntų pavyko išvengti. Intensyvus agrarinis įsavinimas mažiau palietė pietvakarinę Joniškio rajono teritorijos dalį esančią Mūšos aukštupyje, kuriai būdingas stipriai padrėkęs paviršius.

Pagrindinė gamtinio kraštovaizdžio, kaip teritorinės sistemos stabilumo garantija yra pilnaverčio gamtinio karkaso - kompensacinės ekologinės sistemos su atitinkama reglamentų sistema formavimas. Tam, kad būtų garantuota gamtinių ir kultūros paveldo kompleksų bei objektų apsauga, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyra, biologinės įvairovės ir genetinio fondo išsaugojimas, gamtos išteklių atkūrimas, sudarytos palankios sąlygos pažintinei rekreacijai, moksliniams tyrimams bei aplinkos būklės stebėjimams, propaguojama gamtos ir kultūros paveldo apsauga, vertingiausiose kraštovaizdžio teritorijose buvo įsteigtos saugomos teritorijos.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Šias bei kitas ekologiškai svarbias teritorijas, užtikrinančias kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, į krašto tvarkymą subalansuojančią bendrą sistemą jungia gamtinis karkasas, kuris padengia 53% rajono teritorijos.

Joniškio raj bendrojo plano koncepcijos sprendinių poveikiui jautrios teritorijos atitinka lokalizuoto gamtinio karkaso plotus (53%) kurių sudėtyje yra visos saugomos teritorijos sudarančios 5,57 % rajono ploto dalį.

Šių teritorijų kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimai nustatomi saugomų teritorijų tvarkymo planuose (planavimo schemose), kurie yra svarbiausi saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą reglamentuojantys dokumentai - galimų negatyvių procesų ribojimo garantas. Be patvirtintos kraštovaizdžio tvarkymo strategijos esančiuose regioniniuose parkuose (priklauso bendrojo plano sprendinių poveikiui jautrioms teritorijoms) yra daug sudėtingiau užtikrinti reikiamą vertybių apsaugą.

Aplinkos būklę Joniškio rajono teritorijose, kurios yra jautrios bendrojo plano sprendiniams, labiausiai įtakoja šie procesai:

- 1) žemės privatizavimas,
- 2) žemės naudojimo intensyvinimas,
- 2) miško naudojimo intensyvėjimas,
- 4) administracinės tvarkos ir atsakomybės silpnėjimas,
- 5) informacijos nepakankamumas,
- 6) ekologinio sąmoningumo nebuvimas.

Pastarieji procesai sudaro grėsmę kompleksinės ir specializuotos apsaugos teritorijų vertybėms, tačiau saugomose teritorijoje, kurioms parengti tvarkymo planai, daugumos paminėtų procesų grėsmė žymiai sumažėja. Aukščiau išvardinti negatyvūs procesai daugiausia reiškiasi gamtinio karkaso teritorijose, o taip pat šiuo metu nepakankamai kontroliuojamuose valstybiniuose draustiniuose. Vis tik palyginus su kitais šalies rajonais bendrą aplinkos būklę Joniškio rajono saugomose teritorijose dar galima būtų vertinti kaip patenkinamą, ko negalima pasakyti apie gamtinio karkaso teritorijas, kurių didžiosios dalies (apie 70%) natūralumas yra santykinai žemas, t.y. teritorijos, kurioms būtinas kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų gražinimas ir gausinimas.

Joniškio rajono biologinę įvairovę ir floros bei faunos savitumus lemia:

- unikalus stambiai banguoto Linkuvos kalvagūbrio ir molingų lygumų suskaidytu sekliais lygiagrečiai išsidėsčiusiais slėniais derinys;
- gausūs ir seklūs upių slėniai, tarnaujantys kaip migracijos koridoriai;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- savitas klimatas ir hidrologinis režimas;
- savita ūkinės veiklos raida (intensyvus žemės ūkis didesnėje rajono dalyje; žemėnaudos savitumai ir žemės reformų specifika).

Joniškio rajono teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos bendrojo plano sprendinių, nepasižymi didele buveinių įvairove. Miškai užima nedidelius plotus, kuriuose daugiausia vyrauja drebulynai, baltalksnynai ir beržynai. Nestipriai išreikštu savitu mikroklimatu pasižymi seklūs upių slėniai.

Tam, kad būtų garantuota gamtinių ir kultūros paveldo kompleksų bei objektų apsauga, kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, biologinės įvairovės ir genetinio fondo išsaugojimas, gamtos išteklių atkūrimas, sudarytos palankios sąlygos pažintinei rekreacijai, moksliniams tyrimams bei aplinkos būklės stebėjimams, propaguojama gamtos ir kultūros paveldo apsauga, vertingiausiose kraštovaizdžio teritorijose buvo įsteigtos saugomos teritorijos.

2.4. Su bendruoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos

Remiantis Joniškio rajono išteklių naudojimo prioritetais ir su tuo susijusiomis problemomis ir kylančiais konfliktais, išskiriami probleminiai arealai, kurie skaidomi į dvi grupes: kraštotvarkinius ir agrarinius.

2.4.1. Kraštotvarkiniai probleminiai arealai

Kraštotvarkiniams probleminiams arealams teoriškai yra būdinga trijų tipų problemų pobūdis:

1. **Kokybinės (funkcinės) problemos** – neigiamų tendencijų įvairiais teritorijos raidos aspektais įsigalėjimas.
2. **Juridinės (metafunkcinės) problemos** – neatitikimas tarp esamo ir pageidautino optimalaus vietovės teisinio statuso.
3. **Konkurencinės (interfunkcinės) problemos** – konkurencija tarp funkcijų naudojant apibrėžtas teritorijas.

Atskiroms probleminėms Joniškio rajono teritorijoms yra būdingos skirtingo pobūdžio su teritorijų naudojimu bei aplinkosauga susijusios problemos, o taip pat skirtingas jų kiekis bei vidinė struktūra. Remiantis problemų aštrumu laipsniu bei nevienodu jų pobūdžiu, Joniškio rajone yra išskiriami 2 kraštotvarkiniai probleminiai arealai:

- 1) **Mūšos Tyrelio** – kyla problemos dėl Mūšos tyrelio telmologinio draustinio gamtosauginio režimo ir likusios Mūšos tyrelio pelkės dalies eksploatacinių interesų suderinamumo (didelio aštrumo konkurencinės (interfunkcinė) problema);

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 2) **Žagarės** – Žagarės regioninio parko ūkinio bei rekreacinio naudojimo ir gamtosaugos interesų nesuderinamumo problema. (mažo aštrumo kokybinės (funkcinės) problemos).

2.4.2. Agrariniai probleminiai arealai

Didesnioji Joniškio rajono teritorijos dalis yra labai intensyviai agrariniu požiūriu įsavinta. Išimtį sudaro tik silpnai nuotakūs (takoskyrose esantys) ir dėl to stipriai padrėkę paviršiai rajono pietvakarinėje ir vakarinėje dalyse. Ši teritorijos dalis agrariškai silpnai įsavinta. Labai intensyviai agrariniu požiūriu įsavinti plotai sąlygoja visą eilę aplinkosauginių problemų, kurias apjungia atitinkamo sudėtingumo agrariniai probleminiai arealai. Ypač svarbų vaidmenį kraštovaizdžio stabilumui Joniškio rajono teritorijoje vaidina miškų gausumas. Mažas miškų plotas teritorijoje parodo intensyvų teritorijos ūkinio (agrarinio) įsavinimo laipsnį, o pastarasis atsižvelgiant ir įvertinant paviršiaus reljefą - ekologinių problemų aštrumą. Pagal tai, Joniškio rajono teritorijoje yra išskiriami trijų sudėtingumo kategorijų agrariniai probleminiai arealai:

I – sudėtingų agrarinių problemų arealai. Jie apima bemiškes (agrariniu požiūriu labai intensyviai įsavintas) Joniškio rajono teritorijoje esančio Linkuvos kalvagūbrio pakilumų dalis, kuriose vidutiniu intensyvumu reiškiasi vėjo ir vandens erozija.

II – vidutinio sudėtingumo agrarinių problemų arealai. Jiems priskiriami bemiškių (agrariniu požiūriu labai intensyviai įsavintų) Joniškio rajono teritorijoje esančių lygumų dalys.

III – nesudėtingų agrarinių problemų arealai. Jiems priskiriamos Joniškio rajono teritorijos dalys, kuriose vyrauja miško augmenija. Šie arealai, dėl santykinai lygaus reljefo neintensyvaus ūkinio (agrarinio) įsavinimo yra mažai problemiški.

Agrarinių probleminių arealų susiformavimą Joniškio rajono teritorijoje lemia vienas juos generuojantys veiksnys, tai miškų trūkumas.

Joniškio rajono miškingumas yra beveik dvigubai mažesnis nei Lietuvos vidurkis – 18,50%, o ir miškų pasiskirstymas teritorijoje yra labai netolygus. Ypač didelis miškų trūkumas jaučiamas intensyviai agrariškai įsavintose Joniškio rajono teritorijos dalyse (Skaistgirio – Joniškio – Gataučių plote), kurios geografiniu požiūriu priskiriamos Žiemgalos žemumos ir Linkuvos kalvagūbrio dalims. Ryškus Miškų trūkumas Joniškio rajono atveju sąlygoja tokius nepageidautinus procesus kaip aplinkos mikroklimato reguliavimo susilpnėjimą ir to sąlygotą didesnę neigiamo pobūdžio ekstremalių reiškinių poveikį žemės ūkio kultūroms. Be to, miškų trūkumo yra sąlygota mažą teritorijos bioįvairovę, o lengvesnės mechaninės sudėties dirvose defliacijos (vėjo erozijos) procesai, kurie Joniškio rajone palyginus silpnai reiškiasi ir teritoriškai apima nedidelius plotus (rajono teritorijos esančių labai mažai ir mažai pažeistų žemės ūkio naudmenų kiekis tesudaro 2% nuo jų bendro ploto).

2.5. Europos bendrijos ir nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai

Ruošiamo Joniškio rajono bendrojo plano koncepcijoje nustatytų teritorijos vystymo ir naudojimo funkcinų prioritetų vertinimo ataskaitos tikslai glaudžiai siejasi su aukštesnio lygmens (nacionalinio, Europos bendrijos bei tarptautinio) aplinkosauginiais tikslais ir jiems neprieštaruoja.

1. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotame Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokole (1997 12 11):
 - skatinti tvarią plėtrą ir laikytis kiekiais numatytų išipareigojimų riboti ir mažinti išmetamus teršalus (2.1 str.).
2. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos priimtoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (Žin., 1997, Nr. 19-411):
 - priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas (5a str.);
 - vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui (5c str.);
 - imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui (5d str.).
3. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos priimtoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (Žin., 2002, Nr. 104-4621):
 - skatinti kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais (3 str.);
 - įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą (5a str.);
 - integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.);
 - nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę (6Cb str.).
4. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos priimtoje ES tarybos direktyvoje dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (92/43EEB, 1992 05 21):

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- skatinti biologinės įvairovės palaikymą, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir regioninius reikalavimus.
5. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (Nr. IXP-1794, 2001 07 22):
- Generalinis bendrojo plano principas yra šalies teritorijos subalansuotos raidos užtikrinimas, sudarant šias strategines visuomenės ir ūkio vystymosi prielaidas (4.1 str.):
 - kuo geriau panaudoti turimą šalies teritorijos potencialą,
 - nedaryti žalos šalies teritorijos gamtinei bei kultūrinei aplinkai,
 - nepažeisti dabartinės ir būsimų kartų teritorinių interesų,
 - koordinuoti teritorijos naudojimą ir apsaugą šalies lygiu (kartu atsižvelgiant į visos Europos pastangas),
 - išsaugoti bei stiprinti šalies teritorijos savitumą.
 - Generalinio strateginio principo realizavimui būtinos šios strateginės šalies raidos kryptys (4.2 str.):
 - šalies ekonominio augimo skatinimas ūkinę veiklą diferencijuojant pagal teritorinio potencialo ypatumus, taikant funkcinę konversiją bei ekologiškas technologijas (4.2.2 str.);
 - aplinkos kokybės užtikrinimas optimizuojant gamtonaudą, plėtojant aplinkosaugą bei išsaugant ir didinant kraštovaizdžio savitumą (4.2.3 str.).
 - numatyti šalies raidos strateginėms kryptims realizuoti numatoma konkretizuotų bendrųjų strateginių teritorijos raidos tikslų sistema (4.3 str.):
 - Ekologinėje plotmėje (4.3.3.):
 - išlaikyti ir stiprinti turimą aplinkos sveikumo bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, gamtinio karkaso palaikymo sistemą;
 - šalies ir regionų savitumus formuojančioms gamtinėms ir kultūrinėms aplinkos vertybėms garantuoti efektyvią apsaugą ir racionalų naudojimą;
 - užtikrinti tik ekologiškai pagrįstų kraštovarkos programų realizavimą.
 - kiti teritorijos raidos tikslai būtų optimizuoti urbanistinę sistemą, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą, kultūros paveldo, gamybos bei rekreacinių teritorijų naudojimą ir socialinės–kultūrinės bei techninės infrastruktūros teritorinę plėtrą. Iš jų savo erdvine orientacija išskirtini šie sektoriai tikslai (4.4 str.):
 - Kraštovaizdžio apsauga (4.4.2 str.):
 - gamtinio karkaso teritorijų ekologinio visavertiškumo užtikrinimas bei kraštovaizdžio įvairovės ir vertybių išsaugojimas;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- biologinės įvairovės išsaugojimo bei biotos išteklių racionalaus naudojimo užtikrinimas;
 - gamtinės rekreacinės aplinkos racionalaus naudojimo ir apsaugos užtikrinimas;
 - litosferos ir hidrosferos išteklių naudojimo bei apsaugos optimizavimas;
 - gamtinės aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimas;
 - kraštovaizdžio kultūrinių vertybių išsaugojimas.
 - Transporto ir ryšių komplekso raida (4.4.5 str.):
 - Subalansuoti šalies transporto sistemos plėtrą maksimaliai panaudojant turimą įvairių transporto rūšių infrastruktūrą, mažinant transporto poveikį aplinkai (4.4.5.3 str.)
6. Tikslai numatyti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme (Nr. I-301, 1993 11 09):
- saugomos teritorijos steigiamos siekiant išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtos išteklių subalansuotą naudojimą ir atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes) (3 str.).
7. Tikslai numatyti Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme (Nr. I-1120, 1995 12 12):
- išlaikyti valstybės teritorijos socialinio, ekonominio ir ekologinio vystymo pusiausvyrą (3.1.1 str.);
 - formuoti sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką stengiantis sukurti geresnes ir visoje valstybės teritorijoje visavertes gyvenimo sąlygas (3.1.2 str.);
 - saugoti, racionaliai naudoti ir atkurti gamtos išteklius, gamtos ir kultūros paveldo vertybes, tarp jų ir rekreacijos išteklius (3.1.4 str.);
 - formuoti gamtinį karkasą, sudaryti prielaidas kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai palaikyti arba jai atkurti (3.1.5 str.).
8. Tikslai numatomi Valstybinės aplinkos monitoringo 2005 – 2010 metų programoje (Nr. 130, 2005 02 07):
- atsižvelgiant į esamus tarptautinius įsipareigojimus ir nacionalinius poreikius, sudaryti sąlygas aprūpinti atsakingas valstybės ir tarptautines institucijas,

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

visuomenę patikima informacija apie gamtinės aplinkos būklę ir antropogeninio poveikio sąlygotus gamtinės aplinkos būklės pokyčius (III sk. 7str.);

- aplinkosauginiai tikslai ir uždaviniai detalizuojami 8 programos straipsnyje: aplinkos oro būklės (8.1 str.), vandens būklės (8.2 str.), dirvožemio būklės (8.3 str.), gyvosios gamtos būklės (8.4 str.), ekosistemų būklės (8.5 str.), kraštovaizdžio būklės (8.6 str.).

Rengiama bendrojo plano koncepcija bei pats planas yra tiesiogiai susiję su aukščiau išvardintais teisiniais dokumentais. Juose keliami tikslai bei deklaruojami teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai remiasi šiais dokumentais ir jiems neprieštarauja.

2.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai

Bendrojo plano sprendinių, susijusių su kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir gamtinės aplinkos apsauga ilgalaikių teigiamų pasekmių įvertinimas:

1. Teritorijos vystymo darnai - sprendiniai leis:
 - pagerinti gyvenamosios aplinkos sveikumą;
 - suderinti bioprodukcinio naudojimo intensyvumą ir pobūdį su atskirų teritorijų gamtinėmis sąlygomis;
 - padidinti mišku apaugusių žemių teritorijas.
2. Ekonominei aplinkai – sprendiniai leis:
 - intensyvaus bioprodukcinio naudojimo intensyvumo ir pobūdžio derinimas prie teritorijos gamtinių sąlygų sumažinti produkcijos gamybos kaštus;
 - Gamtiniam karkasui priskiriamų teritorijų vystymas sudarys palankias sąlygas kaimo turizmo ir kitų alternatyvių verslų plėtrai.
3. Socialinei aplinkai:
 - sudarys palankias sąlygas optimaliai išnaudoti rekreacinį rajono teritorijos potencialą ir tuo maksimaliai (pagal esamus rekreacinius išteklius) patenkinti visuomenės poreikius, tuo pačiu įtakojant visuomenės sveikatą;
 - gamtinio karkaso teritorijų vystymas (miško plotų didinimas) sudarys geresnes sąlygas kaimo turizmo vystymui, kas tiesiogiai ir netiesiogiai turės teigiamą poveikį visuomenės sveikatai.
4. Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui bendrojo plano sprendiniai turės šias netiesiogines pasekmes:
 - konservacinio prioriteto teritorijų tinklo vystymas atsižvelgiant į Joniškio rajono teritorijos gamtines sąlygas, išsaugos ir didins bioįvairovę;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- gamtinio karkaso teritorijų natūralumo atstatymas, palaikymas ir vystymas turės tiesioginį, žymų ir teigiamą poveikį biologinės įvairovės stabilumui ir gausėjimui;
- laikantis žemės naudojimo funkcinų prioritetų, pagal kuriuos bioprodukcinio naudojimo intensyvinimas numatomas aplenkiant didelių agrarinių problemų arealų dalis persidengiančias su gamtinio karkaso teritorijomis, vandens užterštumas biogeniniais elementais turės mažėjimo tendenciją;
- saugomose teritorijose (draustiniuose, valstybiniuose parkuose) konservacinio prioriteto laikymasis taikant ekologiško ūkininkavimo priemones daro teigiamą ilgalaikį poveikį: mažina dirvožemio erozijos galimybes, bei vandens užterštumą biogeniniais ir kitais cheminiais elementais;
- gamtinio karkaso teritorijų vystymas Joniškio rajone siejamas su mažai miškingomis – našių žemių teritorijomis; tai leis žymiai sumažinti dirvožemio taršą, tuo pačiu išsaugant bei gerinant vandens bei oro kokybę;
- konservacinės apsaugos vystymas siejamas su saugomų teritorijų tinklo plėtra, bei gamtinio karkaso teritorijų vystymu (apmiškinimu ar agroapsauginių želdinių formavimu); miškingų teritorijų gausėjimas daro tiesioginę teigiamą įtaką oro, vandens ir kraštovaizdžio vizualinei kokybei.

Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas pateikiamas priede „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas.“

2.7. Priemonės reikšmingoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikalinga:

1. Teritorinę veiklą vystyti remiantis bendrojo plano koncepcijoje įvardintais teritorijos naudojimo funkciniais prioritetais.
2. Konkretizuojant Joniškio rajono teritorijos bendrojo plano sprendinius vadovautis aprobuota koncepcija ir nekeisti joje numatytų teritorijos naudojimo funkcinų prioritetų.
3. Rengiant teritorijos specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano koncepcijos, tiesiogiai ir netiesiogiai su aplinkos kokybe bei jos apsauga susijusiais, sprendiniais.
4. Rengti saugomų teritorijų specialiuosius planus bei eliminuoti neigiamai aplinkos apsaugą įtakojančius juridinius precedentus.
5. Skatinti ekologinį švietimą ir didinti rajono gyventojų ekologinį sąmoningumą. Supažindinti institucijas ir suinteresuotą visuomenę su bendrojo plano sprendiniais.

2.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas

Parengtai Joniškio rajono bendrojo plano koncepcijai, nuosekliai plėtojančiai Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano nuostatas, bei joje pateikiamiems teritorijų naudojimo funkciniais prioritetams alternatyvų nėra, kadangi koncepcija remiasi darnaus vystymosi principais ir joje yra pateikiamas optimalus Joniškio rajono teritorijos erdvinės struktūros, funkcinio naudojimo bei aplinkos apsaugos modelis. Joniškio rajono bendrojo plano koncepcija rengta atsižvelgiant į teritorijos gamtinį, techninį socialinį bei geopolitinį potencialą. Bet kuri iš kitų alternatyva, iškelianti prioritetus nesuderinamus su subalansuotos plėtros principais bei prieštaraujanti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajam planui bei jo sprendimams yra nesvarstyta.

2.9. Vertinimo problemos

Bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliktas remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo (Nr. 967, 2004m.) bei strateginiu pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu (Komplekso Nr. U-0596, 2006m.), taip pat vadovaujantis nacionaliniais ir Lietuvos ratifikuotais aplinkos, biologinės įvairovės apsaugos ir kraštovaizdžio išsaugojimo teisės aktais, Lietuvos teritorijos bendruoju planu. Remiantis Aplinkos apsaugos agentūros ir regioninio aplinkos apsaugos departamento aplinkos monitoringo duomenimis, vertinimo sunkumai yra susiję su retai atnaujinamais aplinkos oro ir vandens kokybės tyrimų duomenimis. Retas oro ir vandens kokybės monitoringo tinklas. Nepatikima taršos objektų ir teršalų emisijų apskaita. Taip pat vertinimo rezultatus įtakoja informacijos susijusios su NATURA 2000 teritorijomis, trūkumas. NATURA 2000 teritorijų tinklas yra pakankamai jaunas, labai dinamiškas, todėl su jo teritorijomis susijusi informacija dažnai yra negausi bei netiksli.

2.10. Numatytos taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonės

Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus bendrojo plano koncepcijos sprendinių, turi būti stebimos remiantis Valstybine aplinkos monitoringo 2005 – 2010 metų programa (2005m. vasario 7d. Nr. 130). Poreikis vykdyti monitoringą ir tuo atveju, jei jis vykdomas – apimtis turi būti numatyta atitinkamuose dokumentuose.

Koncepcijos sprendinių įgyvendinimo monitoringą turėtų vykdyti Šiaulių apskrities viršininko administracijos regioninės plėtros departamentas.

2.11. Santrauka

Rengiamo Joniškio rajono teritorijos bendrojo plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV) atliekamas teritorijos vystymo koncepcijos rengimo stadijoje. Šio vertinimo tikslas yra, remiantis strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu, įvertinti jame įvardintose teritorijose galimas reikšmingas teigiamas bei neigiamas pasekmes, kurios gali įvykti įgyvendinus apskrities teritorijos bendrojo plano koncepcijos sprendinius.

Joniškio rajono bendrojo plano koncepcijoje nustatyta bendrųjų ir specialiųjų teritorijos vystymo tikslų sistema numatanti nuosekliai įgyvendinti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane įtvirtintus darnaus vystymo principus, užtikrinančius sveiką aplinką bei reglamentuojančius tinkamą gamtinių bei socialinių išteklių naudojimą.

Joniškio rajono aplinkos kokybę apsprendžia oro, vandens ir dirvožemio kokybės pokyčiai. Jų kokybės pokyčiai neigiamai arba teigiamai įtakoja natūralaus kraštovaizdžio, tame tarpe ir biotos struktūros bei populiacijų pokyčius.

Joniškio rajone nėra stambių taršos objektų, todėl pramonės sąlygota dirvožemio tarša nėra aktuali. Joniškio rajono teritorijoje ypač aktuali klausimu yra didžiosios rajono dalies - agrarinio požiūriu stipriai išsivintų teritorijų generuojama dirvožemių tarša. Taip pat probleminiu klausimu išlieka silpna ir vidutinė dirvožemių defliacija (vėjo erozija) ir pernelyg mažo agrarinių teritorijų miškingumo problema.

Joniškio rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniams jautrių teritorijų grupei tikslinga priskirti kompleksinės apsaugos Žagarės regioninį parką, valstybinius ir savivaldybės draustinius bei biosferos poligonus, o taip saugomų teritorijų sudėtyje ir atskirai esančius gamtos paveldo objektus ir NATURA 2000 teritorijas.

Joniškio rajono bendrojo plano koncepcijos sprendinių poveikiui jautriausios teritorijos atitinka lokalizuoto gamtinio karkaso plotus (53%) kurių sudėtyje yra visos saugomos teritorijos sudarančios 5,57 % rajono ploto dalį.

Atskiroms probleminėms Joniškio rajono teritorijoms yra būdingos skirtingo pobūdžio su teritorijų naudojimu bei aplinkosauga susijusios problemos. Remiantis problemų svarbos laipsniu bei nevienodu jų pobūdžiu, rajono teritorijoje yra išskirti 2 probleminiai arealai.

Nesilaikant Joniškio rajono teritorijos bendrojo plano koncepcijoje numatytų teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų, teritorijos (ypač saugomos teritorijos), kurioms yra vertinamas

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

reikšmingas sprendinių poveikis, patirs neišvengiamą neigiamą technogeninės aplinkos ir nereguliuojamos žmogaus veiklos poveikį, kurio trukmė ir mastas yra sunkiai prognozuojami.

Rajono bendrojo plano koncepcijos funkcinių prioritetų įgyvendinimas turės reikšmingą teigiamą poveikį apskrities gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio visų komponentų stabilumui ir kokybei.

Parengtai Joniškio rajono bendrojo plano koncepcijai, nuosekliai plėtojančiai Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano nuostatas, alternatyvų nėra, kadangi koncepcija remiasi darnaus vystymosi principais ir joje yra pateikiamas optimalus rajono teritorijos erdvinės struktūros, funkcinio naudojimo bei aplinkos apsaugos modelis.

3. ŽEMĖS NAUDOJIMAS

3.1. Planavimo tikslai

Bendrajame plane žemės naudojimo klausimai sprendžiami numatant teritorijos vystymo ir žemės naudojimo pokyčius 20 metų laikotarpiui. Bendrojo plano sprendiniai siejami su Valstybine aplinkos apsaugos strategija (1996 m.), Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategija (2000 m.), Valstybės ilgalaikės raidos strategija (2002 m.), Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (2002 m.), Nacionaline darnaus vystymosi strategija (2003 m.).

Bendrojo plano pagrindiniai tikslai – suplanuoti savivaldybės teritorijos tvarkymą ilgalaikiai perspektyvai, nustatyti žemės naudojimo prioritetus ir ūkinės veiklos kryptis, užtikrinant šias sąlygas:

- 1) subalansuotą ūkio plėtrą, panaudojant rajono teritoriją pagal poreikius žemės ūkio, miškų ūkio ir kitai veiklai;
- 2) derlingų žemių išsaugojimą žemės ūkio veiklai;
- 3) efektyvesnę žemės ūkio paskirties žemės naudojimą, atsižvelgiant į jos dirvožemių savybes ir žemės ūkio produkcijos poreikį;
- 4) miškingumo padidinimą, pirmiausia svarbiausiose gamtinio karkaso zonose;
- 5) išsaugoti kraštovaizdžio įvairovę ir rekreacinius išteklius;
- 6) didinti agrarinių teritorijų ekologinį stabilumą, plėtoti ekologinės ir tausojamosios žemdirbystės sistemas;
- 7) optimizuoti žemės naudmenų struktūrą atsižvelgiant į atskirų teritorijų gamtinius-geografinius ypatumus ir gamtos išteklių apsaugos reikalavimus.

3.2. Esamos būklės analizė

Joniškio rajono žemės naudojimo rodikliai pateikti 3.1 lentelėje.

3.1 lentelė. Joniškio rajono esamos žemės naudojimo būklės rodikliai lyginant su Lietuvos Respublikos vidutiniais rodikliais 2006 m. sausio 1 d. :

Rodikliai	Joniškio raj. sav.	Lietuvos Respublika
I. Žemės naudmenų sudėtis, proc.		
žemės ūkio naudmenos	72,6	53,2
miškai	18,5	32,2
vandens telkiniai	2,1	4,0
medžių ir krūmų želdiniai, pelkės	1,2	3,0
užstatytos teritorijos keliai	4,0	4,8

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

kita žemė	1,3	2,8
Iš viso:	100,0	100,0
II. Žemės ūkio paskirties žemės naudojimo intensyvumas:		
1) nedeklaruotos žemės ūkio naudmenos: tūkst. ha	3,4	739,2
proc. nuo visų ž.ū. naudmenų	4,2	22,0
2) pievos, ganyklos ir daugiametės žolės: tūkst. ha	9,2	1173,6
proc. nuo visų deklaruotų ž. ū. naudmenų	11,8	44,7

3.2.1. Išvados

1. Joniškio rajono savivaldybės teritorija žemės ūkiui įsavinta daugiau nes vidutiniškai šalyje, o žemė naudojama intensyviau. Tai daugiausia priklauso nuo dirvožemių ir nuo žemės ūkinės vertės: vidutinis žemės ūkio naudmenų našumo balas Joniškio rajone – 50,6, Lietuvoje – 42,3.

2. Žemės ūkio veiklai nepanaudotos (nedeklaruotos) žemės ūkio naudmenos dėl gamtinių procesų palaipsniui apauga krūmais ir menkaverčiu mišku, supelkėja. Šių plotų išsaugojimas ir grąžinimas žemės ūkio veiklai tikslingas bendrajame plane numatytose intensyviai žemės ūkio veiklai naudotinosiose teritorijose. Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, žemės ūkio naudmenų plotų praradimo nuostolius galima išreikšti išlaidų melioracijos ir kultūrtechnikos darbams, verte (apie 5 tūkst. Lt/ha) arba negautos žemės ūkio produkcijos verte (apie 1,7 tūkst. Lt/ha per metus).

3.3. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos

Joniškio rajone saugomose teritorijose, taip pat ekologinės apsaugos zonose žemės naudojimas reglamentuojamas specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis ir jose bendrojo plano sprendinių žymesnio neigiamo poveikio nenumatoma.

Didžiausi pokyčiai gali būti žemės ūkio naudmenose, kurios naudojamos ekstensyviai arba išvis nenaudojamos (apleistos). Tai būdinga teritorijose, kuriose yra neveikiančios drenažo sistemos, arba teritorijose, kuriose nėra ūkininkaujančių asmenų dėl nepalankių ekonominių sąlygų (per maža gamybinė bazė, nepakankamas valstybės rėmimas) ar demografinių ypatumų (žemė yra nutolusiose gyvenamosiose vietovėse, kuriose gyvena daugiausia senyvo amžiaus žmonės).

3.4. Su bendroju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos

Galima išskirti tokias aplinkos apsaugos problemas:

1. Nereguliuojamas žemės naudojimas intensyviai žemės ūkio veiklai, kai dėl dirvą alinančių žemės ūkio augalų auginimo blogėja dirvožemių ūkinės savybės, didėja grėsmė vandens telkinių taršai nitratai junginiais.

2. Ekstensyvus agrarinių teritorijų naudojimas, kai dėl savaiminio jų apaugimo krūmais ir mišku bei vienkiemų sodybų nykimo blogėja kraštovaizdžio, ypač rekreacinėse teritorijose, estetinis vertingumas.

3. Nereguliuojamas teritorijos užstatymas, kai nesant planingai išdėstytų komunikacijų ir kaimo gyvenviečių sistemos atskiri žemės sklypai užstatomi ekologiniu požiūriu jautriose vietose, didinant saugomų teritorijų ir vandens telkinių taršą ar natūralių ir kultūrinių kraštovaizdžio vizualinę taršą.

3.5. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai

Pagrindiniai tikslai, kurie gali būti įgyvendinti bendrajame plane:

1. Tikslai, numatyti Europos Parlamento ir Tarybos 2000/60 EB direktyvoje, nustatančioje Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus: kiekviena šalis turi neleisti toliau prastėti vandenų ekosistemų bei šlapžemių, tiesiogiai priklausomų nuo vandenų ekosistemų, būklei:

- valstybės narės apsaugo, gerina ir atnaujina visus paviršinio vandens telkinius, stengiasi nuosekliai mažinti taršą;
- valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatytos ir (arba) įgyvendintos teršalų kontrolės priemonės, numatytos Tarybos direktyvose 96/61/EB; 91/271/EEB; 91/676/EEB (dėl vandens apsaugos nuo žemės ūkyje naudojamų nitratai taršos).

2. Europos kraštovaizdžio konvencijos nuostatos, reikalaujančios kiekvienai šaliai nustatyti savo kraštovaizdžius, juos įvertinti ir užtikrinti jų apsaugą.

Įgyvendinant Europos kraštovaizdžio konvenciją, Vyriausybės nutarimu (2004 m. gruodžio 1 d. Nr.1526) patvirtintos kraštovaizdžio politikos kryptys, iš kurių bendrojo plano sprendinių įgyvendinimui panaudota:

- saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
- užtikrinti kraštovaizdžio ekologinį stabilumą;
- užtikrinti biologinės įvairovės apsaugą ir optimalų kraštovaizdžio tvarkymą;
- numatyti priemones istoriškai susiklosčiusiems kultūrinio kraštovaizdžio erdvinėms struktūroms išsaugoti;
- - optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Visa tai leidžia palaipsniui formuoti kultūrinį kraštovaizdį. Kultūrinis kraštovaizdis, tiek agrarinis tiek urbanizuotas – teigiamas žmogaus ir aplinkos darnaus sambūrio rezultatas. Tai kryptingai formuojamas, tenkinantis biologinius, psichologinius, socialinius, ergonominius, ekonominius gyvenamuosius, darbo ir poilsio aplinkos kokybės poreikius kraštovaizdis.

3. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatytos priemonės valstybės politikos įgyvendinimui socialinėje, aplinkos apsaugos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei kitose su žemės naudojimu susijusiose srityse. Šių priemonių įgyvendinimo pagrindiniai uždaviniai:

- rezervuoti teritorijas, reikalingas valstybinės svarbos infrastruktūrai, gamybos ar krašto apsaugos tikslams;
- siekti, kad žemės ūkiui netinkama žemė arba mažos ūkinės vertės žemė būtų panaudota miško įveisimui ar kitai ne žemės ūkio veiklai;
- sudaryti sąlygas kaimo vietovėse tradicinėms veiklos rūšims (žemės ūkiui ir miškų ūkiui), kurios leistų gauti pajamų gyvenimui ir saugoti aplinką;
- saugoti ir racionaliai naudoti gamtos išteklius, įskaitant rekreacinę, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, didinti kaimo kraštovaizdžio ekologinį stabilumą, skatinti kraštovaizdžio, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą puoselėjantį kaimo turizmą;
- optimizuoti žemės naudmenų struktūrą atsižvelgiant į atskirų teritorijų gamtinius-geografinius ypatumus;
- modernizuojant ūkį išvengti žalingų jo technologinių pasekmių – dirvų erozijos, biologinio nusikurdirimo, dirvožemio, vandens telkinių ir miškų užteršimo;
- žemės ūkio srityje taikyti valstybės rėmimo priemones, kad būtų sukurtos gamtines-geografines sąlygas geriausiai atitinkančios ūkinės struktūros:
 - tradicinę žemės ūkio produkciją gaminantys ir ES rinkoje konkurencingi ūkiai;
 - natūralius ir ekologiškus produktus gaminantys ūkiai;
 - netradicinę veiklą plėtojantys ūkiai;
- miškų ūkio plėtros srityje:
 - padidinti šalies miškingumą 3 proc.;
 - sudaryti sąlygas kurtis konkurencingiems miškų ūkiams;
 - sudaryti sąlygas miškus naudoti rekreacijai ir kaimo turizmo veiklai;
- urbanizuotų teritorijų plėtros srityje – plotus, reikalingus miestų, pramonės įmonių plėtrai, smulkiam ir vidutiniam verslui, transporto, energetikos, kitiems infrastruktūros objektams planuoti ten, kur jie turės mažiausią neigiamą įtaką

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

aplinkai, kraštovaizdžiui bei jo elementams ir nesumažins derlingą žemės ūkio naudmenų bei vertingų miškų plotų ir vaizdingojo kraštovaizdžio vietovių;

- rekreacinių teritorijų plėtros srityje – rekreacinį potencialą turimose teritorijose sudaryti palankias sąlygas plėsti apgyvendinimo, turizmo ir paslaugų objektus, sukurti reikiamą šių teritorijų infrastruktūrą ir derinti rekreacinių išteklių naudojimą su žemės ūkio, miškų ūkio ar kita veikla.

Rengiant Joniškio rajono savivaldybės bendrąjį planą į aukščiau nurodytus programinius dokumentus atsižvelgta:

1. Išskirtos teritorijos, kuriose numatytos svarbių valstybinės reikšmės objektų statybos ir gyvenamųjų vietovių plėtra. Šių teritorijų detalesnis tvarkymas turi būti pagal specialiuosius ir detaliuosius planus.

2. Atliktas žemės ūkio paskirties teritorijų zonavimas, numatant kiekvienai zonai gamtines sąlygas geriausiai atitinkantį žemės ūkio šakų plėtojimą. Tai - perspektyvių gyvenamųjų vietovių įtakos arealų zona (I), intensyvaus žemės ūkio su prioritetine augalininkystės specializacija zona (II), intensyvaus žemės ūkio su prioritetine augalininkystės – galvijininkystės specializacija zona (III), intensyvaus žemės ūkio su prioritetine gyvulininkystės – augalininkystės specializacija zona (IV) ir tausojamojo ūkininkavimo zona (V). Zonose išskirti pozonai, arba teritorijos dalys, priskirtos gamtiniam karkasui. Šiuose pozoniuose rekomenduojamas tausojamasis ūkininkavimas ir ekologinės įvairovės didinimas: įveisiant mišką žemės ūkiui mažiau tinkamuose plotuose, formuojant smulkesnius pasėlių plotus, didinant daugiamečių ir kitų žiemojančių augalų plotus, derinant gyvulininkystės ir augalininkystės specializuotas ūkio šakas.

3. Numatyti žemės plotai, kuriuose tikslinga įveisti mišką, skatinant žemės savininkus ir naudotojus valstybės paramos priemonėmis.

4. Pažymėtos saugomos teritorijos bei ekosistemų apsaugos, rekreaciniams ir apsauginiams miškams priskirti miškai.

3.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai

Sprendiniai, numatantys žemės naudojimo ir teritorijų tvarkymo reglamentus bei bioproductinio ūkio plėtrą, bus įgyvendinami panaudojant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus. Teigiamos bendrojo plano sprendinių pasekmės laukiamos žemės ūkio, miškų ūkio, rekreacijos ir turizmo, kaimo infrastruktūros ir gyvenamųjų vietovių plėtros srityse.

Planavimo sąlygos, išduotos vadovaujantis Bendrojo plano sprendiniais, turės įtaką:

1. Teritorijos vystymo darnai - sprendiniai leis:

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 1) racionaliau naudoti žemę, atsižvelgiant į dirvožemių savybes, kitas gamtines sąlygas bei gyvenamųjų vietovių plėtros perspektyvas;
 - 2) sudaryti sąlygas gyvenamųjų namų ir rekreacinės paskirties statinių planingam išdėstymui;
 - 3) užtikrinti rekomenduojamas proporcijas tarp žemės ūkio ir miškų ūkio paskirties teritorijų, ekstensyvaus naudojimo ir intensyvaus naudojimo žemės plotų.
 - 4) planingiau suderinti įvairių ūkio šakų plėtrai reikalingų teritorijų išdėstymą;
 - 5) sparčiau suformuoti konkurencingų ūkių žemėvaldas;
 - 6) padidinti miškų ūkio veiklai reikalingas teritorijas;
 - 7) sudaryti sąlygas valstybės ir ES fondų priemones, skatinančias žemės ūkio ir kaimo plėtrą, derinti su aktualių teritorijų tvarkymo klausimų sprendimu.
2. Ekonominėi aplinkai – sprendiniai leis:
- 1) išsaugoti derlingą žemės fondą: prognozuojamas žemės ūkio naudmenų plotas – 79,0 tūkst. ha (2006 m. deklaruota 77,8 tūkst. ha), miškų plotas – 22,0 tūkst. ha (padidės 0,7 tūkst. ha);
 - 2) parengti infrastruktūrą ir pritaikyti urbanizuotų teritorijų plėtrai;
 - 3) sutvarkyti vietinės reikšmės kelių tinklą – viešuosius kelius, jungiančius kompaktiško užstatymo gyvenamąsias vietas su valstybinės reikšmės keliais, ir kitus bendrojo naudojimo kelius, reikalingus ūkinei veiklai bei vienkieminio užstatymo kaimų gyventojų poreikiams.
 - 4) bus sudarytos sąlygos susiformuoti prekiniams, konkurencingiems ūkiams ir intensyvinti žemės ūkio gamybą;
 - 5) ekologiškai jautriose gamtinio karkaso teritorijose bus remiamas ir plėtojamas ekologinis ir tausojamasis ūkininkavimas.
3. Socialinei aplinkai. Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimas sudarys palankias sąlygas:
- 1) miestų, miestelių, kitų perspektyvių kaimo gyvenamųjų vietovių plėtrai; bendrajame plane numatyta *a*, *b* ir *c* kategorijų gyvenamųjų vietovių išdėstymas ir plėtra užtikrins kaimo gyventojų aptarnavimo pagerinimą;
 - 2) statybų plėtrai arti perspektyvių gyvenamųjų vietovių ir rekreacinėse teritorijose; bendrajame plane numatyta rekreacinių teritorijų plėtra sudarys geresnes sąlygas kaimo turizmui ir gyventojų poilsiavimui;
 - 3) vietinės reikšmės kelių tinklo tvarkymui; bendrajame plane numatytas kelių tinklas pagerins sąlygas gyventojų ūkinei veiklai bei susisiekimui su apskrities (rajono) centru ir kitomis gyvenamosiomis vietovėmis;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 4) ūkinės veiklos įvairinimui ir kaimo gyventojų užimtumo didinimui.
4. Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui bendrojo plano sprendiniai turės šias netiesiogines pasekmes:
- 1) biologinei įvairovei – padidinus miško želdinius ekologiškai nuskurdintose teritorijose (ypač nusausintose dirvose bei gamtinio karkaso teritorijose sukūrus laukų ir vandens apsauginius želdinius), padidės natūralių biocenozų plotai ir jų išsidėstymo tankumas;
 - 2) dirvožemiui – taikant rekomenduojamas tausojamosios žemdirbystės sistemas pagerės nuardytų dirvožemių apsauga nuo erozijos procesų (didesnis daugiamečių žolių plotų auginimas, atitinkamas žemės dirbimas ir tręšimas organinėms trąšoms) bei dirvožemių apsauga nuo nualinimo;
 - 3) vandeniui – laikantis Nitratų direktyvoje nustatytų priemonių, apsaugančių laukus nuo pernelyg gausaus tręšimo, įrengus vandens telkinių pakrančių apsaugos juostas, laikantis nustatytų žemės naudojimo apribojimų sumažės vandenių tarša;
 - 4) kraštovaizdžiui - kraštovaizdžio elementų (miškų, laukų, pievų, vandens telkinių, statinių, kelių) suderinimas ir jų apsauginių bei ūkinių funkcijų nustatymas bus pasiektas parengus atskirų teritorijų specialiuosius planavimo dokumentus (kompleksinius žemės ūkio ir kaimo plėtros projektus ir kt.). Palankias sąlygas išsaugoti natūralųjį kraštovaizdį bei suformuoti kultūrinį kraštovaizdį sudarys bendrojo plano sprendiniai, numatantys vietinės reikšmės kelių tinklą, galimybes kurti stambių ūkių centrus, gyvenamųjų vietovių plėtrą, infrastruktūros objektų išdėstymą. Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo pasekmės kraštovaizdžio formavimo srityje:
 - bus tinkamai naudojamos vertingos žemės ūkio naudmenos ir sausinimo sistemos;
 - bus išsaugotas natūralusis kraštovaizdis ir biologinė įvairovė;
 - rajono miškingumas per 10 metų padidės 0,9 proc. (nuo 18,5 iki 19,4 proc.);
 - diferencijuojant žemės naudojimo sąlygas ir ūkinę veiklą kaimo vietovėje, bus užtikrintas kraštovaizdžio ekologinis stabilumas.

3.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikalinga:

1) išduodant planavimo sąlygas specialiujų ir detaliųjų planų rengimui, nurodyti, jog privaloma laikytis šių bendrojo plano sprendinių:

- valstybinių ir vietinės reikšmės kelių tinklo;
- plotų, kuriuose tikslinga arba galima įveisti mišką, išdėstymo;
- vertingų žemės ūkio naudmenų plotų išsaugojimo, laikantis Žemės įstatymo 22 straipsnio reikalavimų;
- gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos;
- rekreacinių teritorijų infrastruktūros kūrimo;
- žemės ūkio veiklai naudojamų žemių pagerinimo melioracinėmis priemonėmis;

2) diferencijuotai remti žemės ūkio ir miškų ūkio veiklą: valstybės paramos priemonės prioritetine tvarka taikyti pirmiausia žemės ūkio veiklos subjektams, kurių veiklos planai atitinka bendrajame plane rekomenduojamos ūkinės veiklos kryptis, žemės ūkio gamybos specializaciją arba saugomų teritorijų priežiūrą;

3) taikyti teisės aktais numatytas priemones, skatinančias apleistas žemės ūkio naudmenas panaudoti žemės ūkio ar miškų ūkio veiklai, priklausomai nuo kraštovaizdžio formavimo ypatumų ir saugomų teritorijų tvarkymo reglamentų;

4) vykdyti žemės naudojimo valstybinę kontrolę.

3.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas

Žemės naudojimo alternatyvos. Žemės ūkio paskirties žemės naudotojų galimos alternatyvos – šeimos ūkių narių darbų pagrįstas ūkininkavimas, arba vyraujantis stambiųjų ūkių žemės naudojimas, pagrįstas žemės ūkio kooperatyvų ar juridinių asmenų ūkių darbu. Pagrindinis pirmosios alternatyvos trūkumas – neefektyvus darbas smulkiuose ūkiuose, reikalaujantis daug išlaidų pastatams ir žemės ūkio technikai (vidutinis ūkininko ūkio dydis Joniškio rajone – 39,7 ha žemės ūkio naudmenų). Pagrindinis antrosios alternatyvos trūkumas – gamybos koncentravimas nedideliame skaičiuje stambiųjų ūkinių centrų, eliminuojant iš žemės ūkio veiklos daugumą kaimo gyventojų šeimų.

Bendrajame plane priimtas variantas – siekti Žemės ūkio ministerijos rekomenduojamo minimaliai būtino racionalaus ūkio dydžio (40 ha žemės ūkio naudmenų pieno, gyvulininkystės (pieno ūkio ir galvijų auginimo) specializacijos ūkiuose ir 100 ha žemės ūkio naudmenų augalininkystės ir kiaulininkystės specializacijos ūkiuose; mišrios specializacijos ūkiuose minimalus racionalios žemėvaldos plotas apskaičiuojamas pagal vyraujančią gamybos šaką). Didesnėje rajono teritorijos dalyje rekomenduojami gyvulininkystės specializacijos arba mišrios

specializacijos ūkiai. Tai užtikrintų vidutinio dydžio padidinimą iki 1,5 karto. Atitinkami pokyčiai gali būti ir kooperuojantis miškų ūkio paskirties žemių savininkams.

3.9. Vertinimo problemos

Bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliktas panaudojant statistinę medžiagą, apibūdinančią žemės fondo pasiskirstymą pagal žemės naudotojų grupes, žemės naudmenų sudėtį, deklaruotas žemės plotus, duomenis apie žemės privatizavimą. Vertinimo sunkumai – nepakankamai tikslūs žemės valstybinės apskaitos duomenys, kadangi nėra apskaitytas ir įvertintas žemės ploto pakitimas dėl savaiminių (natūralių) procesų ekstensyviai naudojamose bei nenaudojamose žemės ūkio naudmenose.

3.10. Stebėsenos (monitoringo) priemonės

Bendrojo plano įgyvendinimo stebėseną turėtų apimti kasmetinės informacijos surinkimą ir kaupimą apie šiuos dalykus:

1. Rengiamus teritorijų planavimo dokumentus, kuriems išduotos planavimo sąlygos vadovautis bendrojo plano sprendiniais.
2. Žemės ūkio gamybos plėtrą apibūdinančius statistinius rodiklius:
 - a) ūkių skaičius ir jų pasiskirstymai pagal specializaciją bei naudojamos žemės plotus;
 - b) žemės ūkio veiklos subjektams teikiamą valstybės paramą pagal atskiras paramos sritis;
 - c) žemės ūkio veiklai naudojamų žemės ūkio naudmenų plotus ir jų pagerinimo darbų apimtį (sausinimo sistemų rekonstrukcija ir remontas, rūgščių dirvų kalkinimas, apleistų žemių įsavinimas ir kt.);
 - d) išduoti leidimai gyvenamųjų ir ūkinių pastatų statybai pagal kaimo gyvenamąsias vietas ar pagal veiklos kryptis (ūkininkų sodyboms, gamybiniams pastatams, rekreaciniams statiniams ir kt.);
 - e) išduoti leidimai miškų įveisimui ir įveistų miškų patikrinimo aktai pagal atskiras seniūnijas ir kadastro vietas.
3. Miškų ūkio plėtrą apibūdinančius statistinius rodiklius.
4. Kaimo infrastruktūros objektus apibūdinančius rodiklius (vietinės reikšmės kelių tinklo pagerinimas, elektros linijų tiesimas, valymo įrenginių statyba ir kt.).

5. Urbanizuotų teritorijų plėtrą apibūdinančius rodiklius pagal kadastro vietas: pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties pakeitimas, leidimai rengti detaliuosius planus, žemės paėmimas ne žemės ūkio poreikiams, leidimai ne žemės ūkio paskirties statinių statybai.

3.11. Santrauka

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas:

1. Žemės naudojimo planavimas buvo sprendžiamas atsižvelgiant į šiuos strateginius ir planavimo dokumentus:

- Valstybinę aplinkos apsaugos strategiją;
- Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros strategiją;
- Valstybinę ilgalaikės plėtros strategiją;
- Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją;
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą.

2. Joniškio rajono teritorija pagal pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį pasiskirsto taip: žemės ūkio paskirties žemė – 86,4 tūkst. ha, miškų ūkio paskirties žemė – 22,3 tūkst. ha, kitos paskirties žemė - 5,5 tūkst. ha, konservacinės ir vandens ūkio paskirties žemės – 1,0 tūkst. ha. Žemės ūkio paskirties žemė naudojama pakankamai intensyviai – iš 81,2 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų ploto nedeklaruota apie 3,4 tūkst. ha (4,2 proc.), o iš deklaruoto ploto tik 9,2 tūkst. ha (11,8 proc.) užima pievos, ganyklos ir daugiametės žolės.

3. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos – tai apleistos žemės ūkio naudmenos, kurios palaipsniui gali apaugti medžiais ir krūmais.

4. Su bendruoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos: nereguliuojamas žemės naudojimas nuolat ariamuose žemės plotuose, auginant rapsus ir javus, dėl kurio gali būti nualintas dirvožemis; žemių apleidimas, kai dėl jų apaugimo menkaverčiu mišku ir krūmais gali pablogėti kraštovaizdžio rekreacinės ir estetinės savybės; nesisteminimas teritorijos užstatymas, dėl kurio gali padidėti aplinkos tarša.

5. Tarptautiniu ir nacionaliniu lygiu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai yra numatyti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose dėl vandenių apsaugos, Europos kraštovaizdžio konvencijoje ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane.

6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai: bendrojo plano sprendiniai turės teigiamą ilgalaikį poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui, dirvožemių pagerinimui, miškingumo padidinimui, vandenių apsaugai nuo teršimo, kultūrinio agrarinio kraštovaizdžio formavimui.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms išvengti – tai geresnis, detalesnis planavimas, vadovaujantis pagal bendrojo planavimo sprendinius išduotoms planavimo sąlygomis, ir žemės naudojimo valstybinė kontrolė.

8. Alternatyvų aprašymas: pagrindinės alternatyvos yra vystant žemės ūkio struktūras. Galimas smulkių ūkių išsaugojimas ir kūrimas, reikalaujantis daugiau darbo sąnaudų produkcijos išauginimui, arba žymus ūkių dydžio padidėjimas, kai vyrauja samdomu darbu pagrįsta gamyba, arba tarpinis variantas, tinkamiausias ekonominiu ir socialiniu požiūriais.

9. Vertinimo aprašymas. Poveikio aplinkai vertinimas atliktas vadovaujantis Vyriausybės nutarimu ir kitais teisės aktais, nustatančias planavimo dokumentų strateginio pasekmių vertinimo tvarką.

10. Stebėsenos (monitoringo) priemonės apimtų: rengiamų planavimo dokumentų tyrimas, žemės ūkio gamybos ir miškų ūkio plėtrą apibūdinančių statistinių rodiklių kaupimas ir analizė, kaimo infrastruktūros objektus apibūdinančių rodiklių ir urbanizuotų teritorijų plėtrą apibūdinančių rodiklių kaupimas ir analizė.

4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA

4.1. Plano turinys, tikslai, sąsaja su kitais planais ir programomis

Joniškio rajono bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalis numato jo teritorijos nekilnojamųjų kultūros vertybių ir istorinio kraštovaizdžio apsaugos principus, prioritetus bei pagrindinius saugojimo būdus 20 metų laikotarpiui. Joniškio rajono nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimą planuojama sieti su efektyvesniu jo naudojimu kultūrinio, pažintinio ir kaimo turizmo bei rekreacijos reikmėms, integravimu su gamtos paveldo apsauga ir paramos kultūros paveldo objektų savininkams įgyvendinimu. Kultūros paveldo vertingųjų savybių apsauga laikoma neatskiriama Joniškio rajono teritorijos darnios plėtros dalimi.

Sprendiniai siejami su Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029), Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr. 110-4852), Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039), Dvarų išsaugojimo programa (LR Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 481, Žin., 2003, Nr. 38-1740 ir LR Vyriausybės 2007 m. gegužės 9 d. nutarimas Nr. 486, Žin., 2007, Nr. 58-2243), Ilgalaike medinių dvarų paveldo objektų tvarkymo darbų programa (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 04 18 nutarimas Nr. 481), Lietuvos nacionaline turizmo plėtros programa (Žin., 2003, Nr. 121-5481), Šiaulių regiono plėtros planu (Šiaulių regiono plėtros tarybos 2003 m. rugsėjo 25 d. sprendimas), Žagarės regioninio parko apsaugos reglamentu (Žin., 2002, Nr. 86-3735), Žagarės regioninio parko ir jo zonų ribų planu (Žin., 1996, Nr. 25-624).

4.2. Esamos būklės pokyčiai, jei planas nebus įgyvendintas

Neįgyvendinus bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių stiprės dabartiniame laikotarpyje pasireiškiančios neigiamos Joniškio rajono nekilnojamojo kultūros paveldo pokyčių tendencijos: žymios dalies dvaro sodybų kultūrinės vertės menkėjimas ir fizinės būklės blogėjimas, regionui būdingų saugotinių mūro pastatų nykimas, vertingiausių archeologijos objektų erozija, Joniškio ir Žagarės istorinių centrų autentiškumo nykimas, kultūrinio pažintinio turizmo galimybių neišnaudojimas dėl nepakankamo objektų ir vietovių parengtumo lankymui. Galima prognozuoti, kad dėl neigiamų demografinių Joniškio rajono ir jo ūkio struktūros pokyčių sparčiausiai nyks kultūros vertybės statuso neturintis etnoarchitektūros paveldas ir istorinio kraštovaizdžio fragmentai, esantys už saugomų teritorijų ir kultūros vertybių sancaupos arealų ribų bei atokiau turizmo maršrutų. Taip pat menkėtų galimybių išsaugoti

išlikusius Joniškio rajono dvarų sodybų fragmentus bei pavienius vertingus architektūros paveldo objektus.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebūtų stabdomos pastarajame laikotarpyje išryškėjusios ir kultūros vertybių apsaugai nepalankios Joniškio rajono socialinės raidos tendencijos (mažėjantis gyventojų skaičius kaimo vietovėse, didėjanti nedarbingo amžiaus gyventojų dalis), nebūtų sudarytos prielaidos įgyvendinti kitas kultūros paveldo apsaugos programas bei rengti specialiuosius su kultūrinės vertės išsaugojimu susietus teritorijų planus. Tuo pačiu menkėtų galimybės skirti pakankamai lėšų vertingų kultūros paveldo objektų ir vietovių tvarkybai.

4.3. Teritorijos, kurios gali būti ženkliai paveiktos

Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla turi būti reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais aktais.

Įgyvendinus Joniškio rajono bendrojo plano sprendinius ženkliai išaugtų galimybės atgaivinti ir pritaikyti lankymui bei viešajai paskirčiai:

- išskirtinės vertės pavienius kultūros paveldo objektus ir vietas,
- kultūros paveldo vertybių sankaupos arealus,
- kitus kultūros paveldo objektus ir vietas, esančius šalia turizmo maršrutų.

Kadangi Joniškio rajono kultūros paveldo vertybių sankaupos arealai yra susiklostę gana vaizdingo gamtinio kraštovaizdžio teritorijose, o didžiausia sankaupa susiformavusi išskirtiniu vaizdingumu pasižyminčiame Žagarės regioniniame parke, integruotas kultūros ir gamtos paveldo saugojimas jose būtų išskirtinai veiksmingas.

Kultūrinis ir pažintinis turizmas bei rekreacija siūlomi laikyti prioritetinėmis paskirtimis:

- vertingiausioms Joniškio rajono dvarų sodyboms,
- kultūros paveldo objektams, esantiems Žagarės regioniniame parke,
- kultūros paveldo objektams ir vietovėms, esantiems kultūros vertybių sankaupos arealuose.

Siūlant sutelkti valstybės ir savivaldybės lėšas ir pastangas svarbiausiųjų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir vietovių saugojimui, prognozuojama, kad vietovėse, pasižyminčiose istorine kultūrine ir estetine kraštovaizdine verte, bet esančiose už sankaupos arealų ribų bei atokiau turizmo maršrutų, gali toliau menkėti kultūros paveldo vertė. Tačiau Joniškio rajono istorinis kraštovaizdis už saugomų teritorijų ribų išlikęs tik atskirais fragmentais, todėl galimas neigiamų pokyčių poveikis rajono aspektu nebus žymus.

Joniškio rajono kultūros vertybių sankaupos arealų kultūrinės vertės išsaugojimo nuostatos turėtų būti detalizuotos ir įgyvendinamos šių teritorijų apsaugos specialiaisiais ir atskirų vietovių detaliais planais.

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos ir naudojimo reikalavimai bus nustatomi jų individualiais apsaugos reglamentais (tipiniais reglamentais, jei individualūs reglamentai neparengti), kurie sudaromi ir išduodami jų valdytojams per 20 darbo dienų nuo valdytojų raštiškų prašymų gavimo dienos Kultūros paveldo departamente (jo teritoriniame padalinyje) ar Savivaldybės paveldosaugos padalinyje (LR Kultūros ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. ĮV-154 Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo objekto pavyzdinio apsaugos reglamento patvirtinimo).

4.4. Su bendroju planu susijusios nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos problemos

Svarbiausiomis su bendroju planu susijusiomis ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą įtakosiančiomis problemomis laikoma:

1. Nepakankamas kultūros paveldo objektų tvarkybos finansavimas. Neskiriant žymiai daugiau lėšų Joniškio rajono architektūros paveldo, kuriame gausa ir verte išsiskiria dvarų sodybos bei kultūrine technine verte pasižymintys statiniai, saugojimo darbams, nebus įgyvendinti bendrojo plano kultūros paveldo dalies sprendiniai, stiprės jų istorinės kultūrinės ir kraštovaizdinės vertės nykimo tendencijos. Neskiriant papildomo finansavimo archeologijos objektų, visų pirma, su Žemgalių praeitimi susijusių piliakalnių, tvarkymui ir priežiūrai, grės pavojus jų fizinei būklei.

2. Joniškio rajono kompleksinių kultūros paveldo darinių: dvarų sodybų, urbanistinių vietovių bei archeologinių kompleksų, architektūrinės ir istorinės vertės bei erdvinio kompozicinio vientisumo neatitinkantis naudojimas ir tvarkymas. Dvarų sodybų kultūrinės vertės menkėjimo tendencijas įtakoja dabartinė Lietuvos įstatyminė bazė, nesudaranti prielaidų dvarų sodybas su parkais įteisinti Nekilnojamojo turto registre kaip vieną daiktinės teisės objektą (Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2005 m. rugsėjo 30 d. nutarimas Nr. S-6-114).

3. Iki šiol nesukurtas teisinis ir finansinis mechanizmas, įgalinantis saugomų objektų savininkams kompensuoti išlaidas restauravimo darbams ir tinkamai objektų priežiūrai, jei šie objektai yra prieinami lankymui. Taip pat nepakankamai skatinamas Joniškio rajono kaimo gyvenviečių ir istorinių miestelių bendruomenių dalyvavimas rajono kultūriniam tapatumui išskirtinai svarbaus archeologijos, architektūros, memorialinio paveldo apsaugoje.

4. Dabartinė Lietuvos nekilnojamojo kultūros paveldo įstatyminė bazė, neatitinkanti realių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos uždavinių ir galimybių. Objekto įtraukimas į

Registrą laikomas tik pirminiu jo apsaugos etapu, nesudarius saugojimo sutarties su objekto valdytoju, neskiriant lėšų tvarkymui ir priežiūrai objektas gali būti sunaikintas (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymas, Žin., 2004, Nr. 153-5571).

5. Neigiami savivaldybės gyventojų socialinės struktūros pokyčiai, ypač ryškūs kaimo vietovėse. Tradicinių bendruomenių nykimas kelia grėsmę savitų Lietuvos Šiaurės Vidurio regiono etnoarchitektūros tradicijų išlikimui.

6. Nepakankamas užstatymo reguliavimas teritorijų kultūrinės vertės išsaugojimo aspektu. Žymi dalis naujų statybų vykdoma neatsižvelgiant į saugomų objektų vizualinės apsaugos reikalavimus, istorinio kraštovaizdžio išsaugojimą.

4.5. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslai

Pagrindiniai tikslai, kurie yra nustatyti kultūros vertybių apsaugai rajono teritorijos bendrojo plano lygmenyje:

1. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (Žin., 1997, Nr. 19-411):

- priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas (5a str.);
- vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui (5c str.);
- imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui (5d str.).

2. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (Žin., 2002, Nr. 104-4621):

- įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą (5a str.);
- integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.);

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę (6Cb str.).

3. Valstybinėje kaimo plėtros programoje 2006-2008 m. (projektas) vienu iš tikslų numatoma remti kultūros/istorijos paveldo objektų pritaikymą švietimo, kultūros, kaimo bendruomenių veiklos, turizmo ir kitiems gyventojų poreikiams.

Rengiant Joniškio rajono bendrąjį planą į aukščiau nurodytus programinių dokumentų tikslus atsižvelgta:

- a) atliekant teritorijos vertybinį zonavimą;
- b) nustatant vertybių prioritetiškumą;
- c) sudarant siūlomų saugoti teritorijų vertingųjų savybių charakteristiką;
- d) planuojant teritorijos naudojimą pagal jos kultūrinės vertės požymius (vertingąsias savybes).

4.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai

Joniškio rajono bendrojo plano sprendiniai, susiję su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga, lems ilgalaikes teigiamas pasekmes:

1. Teritorijos vystymo darnai:

- labiau integruoti kultūros ir gamtos paveldo apsaugą;
- atgaivinti ir pritaikyti lankymui reikšmingiausias Joniškio rajono statinių kompleksus, kitus išskirtinės vertės kultūros paveldo objektus ir vietas;
- sutelkti apsaugai skirtus resursus ir pastangas vertingiausiose ir turizmo plėtros aspektu potencialiausiose teritorijose - kultūros paveldo vertybių sankaupos arealuose, Žagarės regioniniame parke bei vietovėse, esančiose šalia turizmo maršrutų.

2. Ekonominei aplinkai:

- skatinti kultūrinio pažintinio ir kaimo turizmo plėtrą;
- skatinti tradicinių amatų ir verslų atgaivinimą.

3. Socialinei aplinkai:

- sudaryti prielaidas stabdyti tradicinių kaimo bendruomenių nykimą kultūros vertybių sankaupos arealuose ir Žagarės regioniniame parke;
- sutelkti lėšas ir pastangas atgaivinti svarbiausias Joniškio rajono dvarų sodybas ir urbanistikos paveldo objektus.

4. Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui:

- skatinti istorinio kultūrinio ir gamtinio kraštovaizdžio apsaugos integralumą;

- išsaugoti vaizdingas gamtinio kraštovaizdžio teritorijas Joniškio rajono vakarinėje dalyje;
- išsaugoti dvarų sodybų parkus, vertingą gamtinę archeologinių ir memorialinių vietovių, architektūros paveldo objektų aplinką.

4.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikalinga:

- 1) rengiant teritorijų apsaugos specialiuosius ir saugomų objektų bei vietovių detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendiniais;
- 2) rengti kultūros paveldo objektų sankaupos arealų apsaugos specialiuosius planus: tinklų schemas, teritorijų ir jų apsaugos zonų ribų bei tvarkymo planus (planavimo schemas), žemėvaldų planus, paveldosaugos projektus (LR Nėkilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 22 str.);
- 3) kultūrinės vertės požymiais pasižyminčių, tačiau apsaugos statuso neturinčių teritorijų specialiuosius ir detaliuosius planus rengti siekiant šių požymių išsaugojimo ir stiprinimo;
- 4) numatyti priemones stabdančias istorinio agrarinio kraštovaizdžio ir tradicinių kaimo gyvenviečių nykimą;
- 5) skatinti saugomų kultūros paveldo objektų savininkus sudaryti apsaugos sutartis konkrečioms kultūrinės vertės išsaugojimo priemonėms nustatyti.

4.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas

Pasirinkta decentralizuotos koncentracijos plėtra įgalina sutelkti apsaugos resursus ir pastangas svarbiausiose kultūrine verte pasižyminčiose teritorijose. Plėtros resursų ir pastangų koncentravimas keliuose rajono arealuose atitinka nėkilnojamojo kultūros paveldo objektų sklaidos Savivaldybės teritorijoje ypatumus - žymi dalis Joniškio rajono nėkilnojamųjų kultūros vertybių yra sutelkta nustatytose jų sankaupos vietose. Pasirinkus dispersišką plėtros sklaidą teritorijoje stiprėtų pastaraisiais metais pasireišėiančios kultūros paveldo nykimo kaimiškosiose teritorijose ir miesteliuose tendencijos.

4.9. Vertinimo problemos

Bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliktas Nekilnojamojo kultūros paveldo registro duomenimis, nacionaliniais ir Lietuvos ratifikuotais kultūros paveldo apsaugos teisės aktais, Lietuvos teritorijos bendruoju planu, kultūros paveldo objektų bei vietovių tyrimais. Vertinimo sunkumai – nepilni ir nepakankamai atnaujinti kultūros paveldo objektų apskaitos duomenys, ribotos galimybės apžiūrėti saugomus objektus dėl privačiose teritorijose ribojamos servituto teisės bei dėl nepakankamo saugomų objektų ir jų teritorijų ribų ženklavimo.

Tik iš dalies įtraukiant vietos gyventojus į kultūros paveldo apsaugos apskaitą ir tvarkymo planavimą bei nesant šios srities apklausų (sociologinių tyrimų) duomenų nustatant teritorijų ir atskirų objektų, neištrauktų į Kultūros vertybių registrą, vertę gali būti nepakankamai atsižvelgta į šių objektų savininkų ir naudotojų nuomonę bei siekius saugoti vietai būdingas aplinkos formavimo tradicijas.

4.10. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą) turėtų būti vykdoma pagal periodiškumo ir detalumo reikalavimus, nustatomus pagal paveldo objektų tipologiją, jų fizinę būklę, teisinę priklausomybę. Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turėtų būti teikiami už kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

4.11. Santrauka

Joniškio rajono teritorijos bendrajame plane nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos planavimas sprendžiamas atsižvelgiant į svarbiausius kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančius strateginius ir teritorijų planavimo dokumentus. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla turi būti reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais aktais.

Decentralizuotos koncentracijos koncepcija įgalina suteikti pastangas ir lėšas didžiausia kultūrine verte pasižyminčiuose arealuose. Neįgyvendinus bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių stiprėtų nekilnojamųjų kultūros vertybių ir istorinio kraštovaizdžio nykimo tendencijos. Būtų sukurta mažiau galimybių atnaujinti kultūros paveldo objektus ir vietas,

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

esančius už Žagarės regioninio parko bei kultūros vertybių sankaupos arealų ribų ir susiklosčiusius atokiau turizmo maršrutų.

Kultūrinis ir pažintinis turizmas bei rekreacija laikomi prioritetinėmis paskirtimis vertingiausioms Joniškio rajono dvarų sodyboms, Žagarės regioninio parko objektams, išsiskiriantiems kultūrine verte, kitiems kultūros paveldo objektams ir vietovėms, esantiems kultūros vertybių sankaupos arealuose. Konkrečias kultūros vertybių sankaupos arealų kultūrinės vertės išsaugojimo priemones tikslinga nustatyti rengiant jų apsaugos specialiuosius planus.

Veiksmingai kultūros vertybių apsaugai įgyvendinti būtina sukurti teisinį ir finansinį mechanizmą, įgalinantį saugomų ir lankymui pritaikytų objektų savininkams kompensuoti išlaidas restauravimo darbams ir tinkamai objektų priežiūrai.

Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai: kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integravimo krypties įtvirtinimas, prielaidų išsaugoti vertingiausias istorinio kultūrinio kraštovaizdžio arealus bei pritaikyti turizmui didžiausiu kultūriniu ir estetiniu potencialu pasižyminčius objektus sudarymas.

5. RAJONO SUSISIEKIMO SISTEMA

5.1. Įvadas

Joniškio rajono susisiekimo sistemos pagrindą sudaro kelių transportas ir tik iš dalies jį papildo geležinkelio transportas. Pagrindinis rajono teritoriją iš šiaurės link pietų kertantis kelias yra A12 (Ryga-Šiauliai-Tauragė-Karaliaučius). Šis magistralinis kelias yra tarptautinės reikšmės ir įtrauktas į transeuropinį transporto koridorių (IA), dar vadinamas Hanseatica. Magistralinio kelio A12 dėka Joniškio rajonas turi tiesioginius transportinius ryšius su Latvijos sostine – Ryga, Kaliningrado sritimi. Ši tarptautinė trasa Joniškį jungia ir su kitų rajonų centrais Šiauliais, Kelme ir Taurage.

Magistralinis kelias A12, kryžkelėje susijungia su svarbiausiu Lietuvos tarptautiniu transporto koridoriumi – magistraliniu keliu A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda. Joniškio miestas yra gerai apsaugotas nuo didelių tranzitinių transporto srautų, nes magistralinis kelias A12 praeina aplinkkeliu apie Joniškį ir nesudaro neigiamo transporto poveikio miesto aplinkai (5.1 pav.).

Joniškio rajono valstybinių kelių tinklo struktūra (magistralinis, krašto ir rajoniniai keliai, 5.2 pav.) yra palanki atskirų rajono miestų, gyvenviečių ir seniūnijų aptarnavimui. Palanki situacija yra su valstybiniais krašto ir rajoniniais keliais. Kelių tinklo išvystymo rodikliai pagal kelių tankį ir kelių ilgį 1000 gyventojų yra artimi apskrities vidurkiui.

Joniškio rajono bendras kelių tankis – 0,35 km/ km², magistralinių bei krašto kelių tankis – 0,10 km/km². Tūkstančiui Joniškio rajono gyventojų tenka 11,6 km valstybinių kelių.

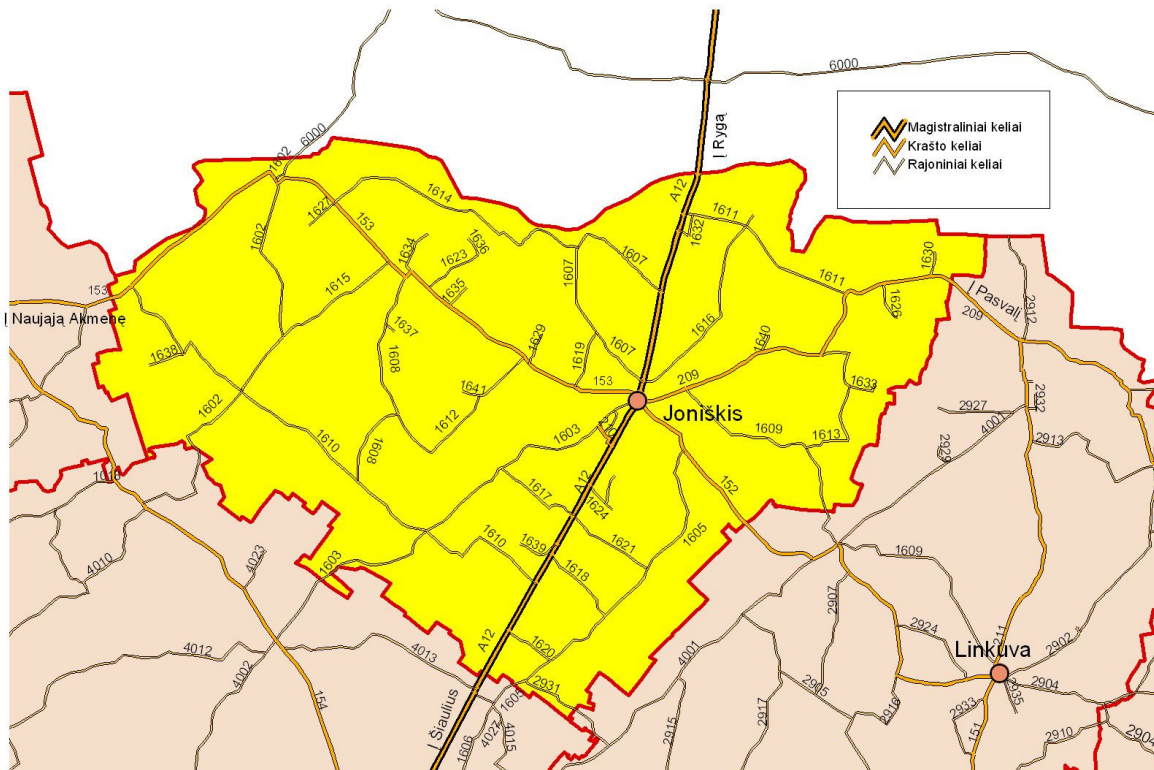
Kelių dangų struktūros analizė Joniškio rajone rodo, kad didžioji dalis rajoninių kelių turi žvyro dangas, kas daro juos mažiau naudojamais ir nesaugiais ypač rudenį ir žiemą. Joniškio rajone yra 287,10 km valstybinės reikšmės rajoninių kelių su žvyro danga, t.y. – 51,6 % žvyrkelių valstybinių kelių tarpe.

Joniškio rajono bendrojo plano susisiekimo dalies tikslas yra darnios tarpusavyje sąveikaujančios susisiekimo sistemos kūrimas. Toksai susisiekimo sistemai įgyvendinti reikia mažinti tranzitinių srautų poveikį aplinkai, spartinti vietinių kelių plėtrą, tobulinti ir plėsti transporto infrastruktūrą, pagrindinį dėmesį skirti eismo saugumo problemoms spręsti. Minėtiems tikslams Joniškio rajone įgyvendinti reikia išspręsti uždavinius:

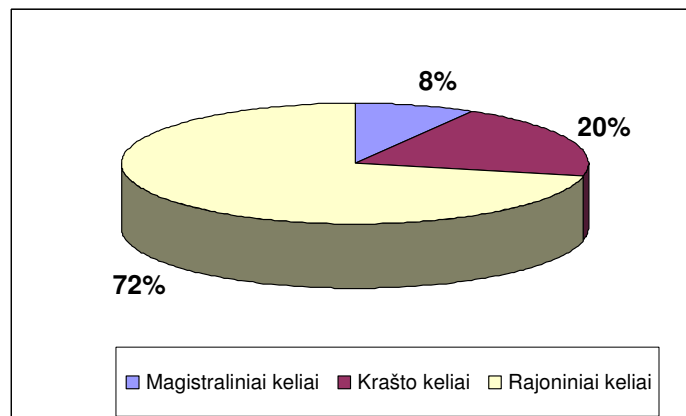
- 1) pagrindinių tranzitinių srautų koridoriuje – magistraliniame kelyje A12 dangos stiprinimas ir platinimas;
- 2) kelių tinklo, jungiančio seniūnijų centrus rekonstrukcija;
- 3) rajono žvyrkelių asfaltavimo programos įgyvendinimas;
- 4) priemiestinio viešojo transporto plėtra ir informacijos apie VT darbą gerinimas;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 5) dviračių ir pėsčiųjų takų tiesimas rajono miestuose ir gyvenvietėse;
- 6) degalinių tinklo plėtra Joniškio rajone;
- 7) eismo saugumo priemonių diegimas avaringiausiose kelių ruožuose.

5.1 pav. Joniškio rajono kelių tinklas

5.2 pav. Joniškio rajono valstybinių kelių tinklo struktūra

Joniškio rajono teritorija būdama gana vienodose gamtinėse sąlygose nepasižymi didele saugomų teritorijų tipų gausa. Joniškio rajone ypač saugomas teritorijas atstovauja vienintelio rajono teritorijoje esančio Žagarės regioninio parko dalis (4.83 tūkst. ha.), 3 valstybiniai gamtiniai draustiniai, ir 12 gamtos paveldo objektų. Be valstybinių draustinių Joniškio rajone išskirti 3 savivaldybės saugomi draustiniai (botaniniai). Į saugomas teritorijas vedantys ir jose

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

esantys kai kurie valstybiniai automobiliniai keliai yra su žvyro danga. Juos išasfaltavus suaktyvėtų šio krašto turizmo plėtra. Pastaruoju metu rajone nemažai dėmesio skiriama žvyrkelių asfaltavimui. Trūkstant lėšų, šiuo metu ne patenkinami gyventojų, parkų administracijos, seniūnijų prašymai spartinti juodųjų dangų rengimą žvyrkeliuose. Parengtoje žvyrkelių asfaltavimo programoje 2007–2017 m. Joniškio rajono valstybiniuose keliuose numatoma išasfaltuoti iki 40 km žvyrkelių. Trūkstant lėšų žvyrkelių asfaltavimui, turi būti naudojamos įvairios technologijos kelių dulketumui mažinti.

Neįgyvendinus Joniškio rajono bendrojo plano susisiekimo sistemos koncepcijos sprendinių, yra galimos tokios neigiamos pasekmės:

1. Joniškio rajono susisiekimo sistemos infrastruktūra nepatenkins didėjantis tranzitinių eismo srautų ir tinkamai neįsilies į nacionalinį transportinį kelių tinklą.
2. Rajono keliuose didės eismo nelaimių skaičius, ypač su pėsčiaisiais ir dviratininkais.
3. Nebus efektyviai išnaudojamas ekonominis bei rekreacinis rajono potencialas.

Rekreaciniu požiūriu svarbiausias Joniškio rajono turtas - miškai. Joniškio rajono miškingumas siekia - 18,50%. (gerokai mažiau nei Respublikos vidurkis 32%). Vandenų plotas Joniškio rajone vos viršija Respublikos vandenuotumo vidurkį (1,5%), ir užima tik nedidelę rajono teritorijos dalį, vos 2,03%, arba 2,35 tūkst. ha. Upių slėniuose svarbiausi gamtiniai rekreaciniai veiksniai yra jų teikiamos galimybės maudytis, poilsiauti bei naudoti mobiliam poilsiui – vandens turizmui. Joniškio rajono priemiestinių zonų svarbiausi gamtiniai rekreaciniai išteklių – parkai, miško parkai, paupiai, ir kt. yra naudojami labai intensyviai.

Modernizuojant Joniškio rajono tarptautinių transporto koridorių, rekonstruojant krašto kelius ir vietinius kelius bus sukurtos patogesnės gyvenimo sąlygos, tačiau tai pritrauks didesnius tranzitinius transporto srautus, kurie kelia žalingą poveikį aplinkai. Didėjantis automobilizacijos lygis ir tranzitiniai transporto bei turistų srautai padidins teigiamą poveikį Joniškio rajono ekonomikai bei socialiniai aplinkai. Tačiau padidėjęs automobilių išmetamų dujų ir triukšmo kiekis, turės didelės neigiamos įtakos šalia pagrindinių kelių, esančioms saugomoms teritorijoms.

Lietuvos Respublikos teritorijos Bendrajame plane yra numatyta vystyti bevariklio transporto infrastruktūrą Joniškio rajone.

Joniškio rajono bendrojo plano susisiekimo dalies koncepcijoje numatyti kiti uždaviniai kaip žvyrkelių asfaltavimo programos įgyvendinimas, degalinių tinklo plėtra, eismo saugumo priemonių diegimas automobilių keliuose ypač žalingo poveikio aplinkai neturės. Viešojo transporto maršrutinio tinklo rajono teritorijoje tobulinimas, dviračių ir pėsčiųjų takų tiesimas gyvenvietėse sudarys sąlygas vietiniams gyventojams ir poilsiautojams naudotis transporto

priemonėmis kurios turi mažesnę neigiamą poveikį aplinkai ir tuo pačiu gerinti Joniškio rajono aplinkos kokybę.

5.2. Tarptautiniai ir nacionaliniai aplinkos apsaugos tikslai

Nacionalinė darnaus vystymo strategija nurodo kryptis tolesniam Lietuvos transporto sektoriaus vystymuisi. Transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo poveikio aplinkai mažinimas nustatytas kaip darnaus vystymosi prioritetas Lietuvos teritorijoje. Plečiamas automobilių kelių tinklas, jų kokybės ir pralaidumo gerinimas, aplinkkelių tiesimas, tai leidžia sumažinti miestų oro taršą ir triukšmą. Parengtuose ir patvirtintuose strateginiuose dokumentuose (Valstybės ilgalaikės raidos strategija, Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija) daug dėmesio skiriama darnaus vystymosi nuostatų įgyvendinimui transporto sektoriuje. Lietuvoje esančių lengvųjų automobilių amžiaus vidurkis 14,5 metų, todėl aplinką teršia žymiai daugiau už naujesnius. Nepralaidžios miestų gatvės ir aplinkkelių stoka didina miestų oro taršą ir triukšmą, pagrindinė dauguma visuomeninio transporto priemonių yra pasenusios, labai mažai biotransporto (dviračių, riedučių) takų. Eismo įvykių skaičius automobilių keliuose yra labai didelis ir nemažėja. Europos Sąjungos paramos fondas sudaro spartesnes kelių ir aplinkkelių plėtros galimybes. Pritraukiant privatų kapitalą į rajono transporto sektorių, bus galima sparčiau modernizuoti VT sistemas, efektyviau naudoti energetikos išteklius, mažinti savikainą ir paslaugų kainas, neigiamą poveikį aplinkai.

Atsižvelgiant į Europos Sąjungoje priimtus „Europos teritorijos tvarkymo politikos principus“ Bendrajame plane numatoma:

- 1) ekonominė teritorijos plėtra;
- 2) policentrinės gyvenamųjų vietovių sistemos plėtojimas;
- 3) naujo erdvinio miesto ir kaimo santykio formavimas;
- 4) transporto infrastruktūros pasiekiamumo gerinimas;
- 5) gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimas bei racionalus naudojimas.

Bendrajame Lietuvos Respublikos plane susisiekimo sistemos raidos uždaviniuose numatyta:

- 1) integruoti Lietuvos transporto sistemą į visos Europos transporto tinklą bei paslaugų rinką, taip pat į Baltijos jūros baseino šalių transporto sistemą;

- 2) kurti vieningą Lietuvos susisiekimo sistemą, leidžiančią kompleksiskai spręsti regionų bei šalies susisiekimo poreikius;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

3) subalansuoti šalies transporto sistemos plėtrą, maksimaliai panaudojant turimą įvairių transporto rūšių infrastruktūrą, mažinant transporto poveikį aplinkai.

Vienas iš aplinkos kokybės apsaugos tikslų bei uždavinių kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai palaikyti yra transporto priemonių keliamos taršos mažinimas.

5.3. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai

Strateginiame pasekmių aplinkai vertinime yra nagrinėjami aplinkos komponentai, kuriems gali turėti neigiamos įtakos Joniškio rajono bendrojo plano sprendiniai:

- ❑ ekonominė aplinka;
- ❑ socialinė aplinka;
- ❑ gamtinė aplinka ir kraštovaizdis.

Tranzitinių srautų tarptautinio koridoriaus – magistralinio kelio A12 Ryga – Šiauliai – Tauragė – Karaliaučius charakteristikų gerinimas turės neigiamos įtakos žemės naudojimui. Platinant važiuojamąjį magistralinio kelio dangą reikės išpirkti aplinkines žemes iš savininkų pagal Lietuvos įstatymais numatytas procedūras. Aplinkos oro kokybei numatomos teigiamos ir neigiamos pasekmės. Kadangi sustiprinus kelio važiuojamąjį dangą ir ją išplatinus, sumažės vienos transporto priemonės tarša, nes bus mažesnis stabdymų ir pagreitimų skaičius, bet geresnės važiuojamos dangos charakteristikos pritrauks didesnius transporto srautus, kurie didins aplinkos oro taršą. Magistralinio kelio tobulinimas turės teigiamą įtaką eismo įvykių mažinimui. Tai neturės jokios įtakos vandens ir dirvožemio kokybei, žemės išteklių gausai, atliekų susidarymui.

Šių sprendinių įgyvendinimas turės teigiamos įtakos socialiniams rodikliams – padidėję transporto srautai sukurs naujų darbo vietų aptarnavimo sferoje, padidės rajono gyventojų mobilumas, sumažėjus eismo įvykiams pagerės ir sveikatos apsaugos būkle.

Eismo saugumo priemonių diegimas Joniškio rajono keliuose turės įtakos tik nedaugeliui gamtinės aplinkos rodiklių. Numatomas teigiamas poveikis oro kokybės, ekosistemos rodikliams, gyvūnų ir augalų rūšių paplitimui dėl dulketumo sumažinimo. Žvyrkelių asfaltavimas turės teigiamą įtaką eismo įvykių mažinimui, investicijų padidėjimui ir verslo sąlygų pagerinimui, gyvenimo kokybei.

Viešojo transporto aptarnavimo gerinimas ir dviračių bei pėsčiųjų tinklo plėtra turės teigiamos įtakos Joniškio rajono ekonominės, socialinės ir gamtinės aplinkos rodikliams. Gyventojams daugiau naudojant savo kelionėms viešąjį transportą ir dviračius pagerės aplinkos oro kokybė, jų fizinis judrumas ir sveikata. Atskyrus dviračių ir pėsčiųjų srautus nuo kitų transporto priemonių sumažės eismo įvykių skaičius, mažesnis bus degalų suvartojimas, pagerės

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

gyvenimo kokybė. Išaugę viešojo transporto keleivių srautai ir dviračių bei pėsčiųjų takų poreikis turės neigiamos įtakos Joniškio rajono savivaldybės biudžetui, nes reikės daugiau lėšų transporto įrengimui, priežiūrai ir eksploatacijai.

Joniškio rajono degalinių tinklo plėtra turės neigiamos įtakos ekonominiams procesams dėl žemės išpirkimo procedūrų sklypuose, kuriuose planuojama statyti naujas degalines. Dėl degalinių tinklo plėtros padidės investicijų ir verslo galimybės statant naujas degalines. Be to planuojamos statyti degalinės sukurs naujas darbo vietas ir padidins gyventojų užimtumą, sumažins rajono gyventojų migraciją.

Naujų degalinių statyba turės neigiamos įtakos aplinkos oro, vandens ir dirvožemio kokybei, sudarys pavojų, nelaimės atveju aplinkui paplitusioms gyvūnų ir augalų rūšims, gamtinėms jų buveinėms. Tam būtina suplanuoti apsaugos zonas, už kurių ribų šis poveikis būtų minimalus.

Eismo saugumo priemonių diegimas neturės įtakos ekonominės aplinkos, socialinės aplinkos bei gamtinės aplinkos rodikliams, dėl to pagerės sveikatos apsauga avaringumo sumažės eismo įvykių.

5.4. Priemonės neigiamų pasekmių aplinkai mažinimui

Rekonstruojant magistralinį ir krašto kelius, juos platinant reikia laikytis skirtingoms kelių kategorijoms numatytų apsauginių zonų reikalavimų, planavimo ir įdiegimo projektų ruošimo metu turi būti atliekamas poveikio aplinkai vertinimas. Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikalinga išduodant planavimo sąlygas specialiųjų ir detaliųjų planų rengimui, nurodyti, jog privaloma laikytis valstybinių ir vietinės reikšmės kelių tinklo bendrojo plano ir gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos sprendinių, vykdyti kelių tiesimo ir rekonstrukcijos techninę priežiūrą, siekiant nenukrypti nuo suplanuotų ir poveikio aplinkai įvertintų sprendinių.

5.5. Pasirinktų alternatyvų aprašymas

Bendrojo plano rengėjų yra pasiūlytos dvi esminės Joniškio rajono vystymo alternatyvos:

1. Status quo alternatyva;
2. Antroji – aktyvi plėtra, kurią galima pavadinti decentralizuota koncentracija, kuri ir buvo nagrinėta.

Status quo, (esama padėtis, kurią norima išlaikyti ir ateityje), kurios pagrindą sudarytų esama urbanistinė rajono struktūra neplanuojant žymių susisiekimo sistemos ir jos

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

infrastruktūros pokyčių. Pasirinkus status quo alternatyvą iš esmės bus siekiama gerinti esamos susisiekimo sistemos kokybę, o tai neišspręs išskylančių dabar eismo saugumo ir dviračių bei pėsčiųjų takų trūkumo. Tokia savivaldybės bei remtinų objektų sklaida lems Joniškio rajono atitrūkimą nuo šio rajono susisiekimo sistemos integracijos į bendrąjį Lietuvos kelių tinklą ir atsilikimą nuo kitų sparčiau plėtojamų Lietuvos rajonų.

5.6. Vertinimo problemų aprašymas

Bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliktas panaudojant statistinę medžiagą, apibūdinančią vidutinius transporto eismo srautus Joniškio rajono keliuose, eismo nelaimių apskaitą vedamą kelių policijos, automobilizacijos lygį, kelionių atlikimo pasiskirstymą tarp transporto rūšių. Vertinimo sunkumai – nepakankamai tikslūs transporto srautų duomenys, kadangi nėra nuolat skaičiuojami transporto eismo srautai rajoniniuose keliuose, o tik magistraliniuose ir krašto keliuose.

6. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

6.1. Plano tikslai ir turinys

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas rengiamas remiantis Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2005 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. T-21 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo“. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies pagrindiniai tikslai yra:

- 1) plėtoti ir tobulinti susiklosčiusią Joniškio rajono erdvinę struktūrą, formuoti ir vystyti urbanistinės sistemos aprūpinimą inžinerine infrastruktūra;
- 2) derinant valstybės, apskrities ir jos savivaldybių interesus, parengti savivaldybės teritorijos inžinerinės infrastruktūros tvarkymo bei darnaus vystymo nuostatas;
- 3) atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (Žin., 2002, Nr.110-4852) iškeltus inžinerinės infrastruktūros vystymo ir pertvarkymo prioritetus, detalizuoti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinius Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje;
- 4) numatyti priemones gyvenimo ir aplinkos kokybei gerinti;
- 5) suformuoti principines nuostatas teritorijų apsaugai nuo pavojingų gamtinių ir technogeninių procesų;
- 6) numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos išsaugojimą;
- 7) rezervuoti teritorijas techninei infrastruktūrai plėtoti.

Siekiant tobulinti bendrojo plano sprendimus ankstyvojoje planavimo stadijoje, galimas reikšmingas poveikis aplinkai įvertinamas SPAV metu.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano SPAV ataskaita parengta remiantis SPAV apimties nustatymo dokumentu.

6.2. Bendrojo plano sąsaja su kitais planavimo dokumentais

Joniškio rajono savivaldybės bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimai suderinti su šiais aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginiais dokumentais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (Žin., 2002, Nr.110-4852);
- Šiaulių apskrities bendruoju planu (šiuo metu rengiamas);
- Šiaulių regiono plėtros planu 2004-2006 metams;
- Joniškio rajono plėtros planu 2004-2006 metams;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- ❑ Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- ❑ Valstybinė aplinkos apsaugos strategija (Žin., 1996, Nr. 103-2347);
- ❑ Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029);
- ❑ Nacionalinė energetikos strategija (Žin., 2007, Nr. 11-430);
- ❑ Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Žin., 2005, Nr. 8-245);
- ❑ Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo planu (Žin., 2002, Nr. 40-1499),
- ❑ Lietuvos Respublikos sveikatos programa (Žin., 1998, Nr. 6-1842);
- ❑ Lietuvos nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros strategija (Žin., 2001, Nr. 66-2148).

6.3. Esama būklės analizė

Joniškio rajono teritorijos aprūpinimo inžinerine infrastruktūra esamoji būklė aprašyta Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano esamosios būklės analizės ataskaitoje. Šiame dokumente pateikiama esamosios būklės analizės santrauka.

6.3.1. Vandentieka ir vandenvala

UAB „Joniškio vandenys“ yra pagrindinis centralizuoto vandens tiekėjas Joniškio rajone, centralizuotai vandeniu aprūpinantis 34 % Joniškio rajono gyventojų. Vidutiniškai prie centralizuotos vandentiekio sistemos yra prisijungę iki 40 % gyventojų visame Joniškio rajone (įvertinus ne tik UAB „Joniškio vandenys“ teikiamas paslaugas, bet ir kitų privačių asmenų grupių, žemės ūkio bendrovių ir kt.).

Tik trečdalis miestų ir kaimų, turinčių centralizuotą vandens tiekimo sistemą, turi ir centralizuotą nuotekų surinkimo sistemą.

Centralizuotai tiekiamo vandens kokybė Joniškio rajone neatitinka higienos reikalavimų, nes stipriai viršijama bendrosios geležies koncentracija ir drumstumas. Blogą geriamo vandens kokybę įtakoja ne tik vandens gerinimo įrenginių stoka, bet ir vandentiekio infrastruktūros pasenusi įranga.

Sanitarinės apsaugos zonos yra nustatytos pagrindinėms Joniškio miesto ir Žagarės miesto vandenvietėms, kitoms vandenvietėms SAZ nėra nustatytos, todėl nėra užtikrinta požeminio vandens apsauga.

Visų vandenviečių pajėgumai yra pakankami. Joniškio miesto vandenvietės pajėgumas penkis kartus didesnis negu miesto poreikiai.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Centralizuoto nuotekų surinkimo sistema naudojasi 35% Jonišchio rajono gyventojų. Prisijungimų prie centralizuotų nuotekų tinklų lygis atskirose aglomeracijose svyruoja nuo 5 % iki 60 %.

Jonišchio miesto buitinių nuotekų valykla yra dukart didesnio pajėgumo, nei reikalinga išvalyti surenkamam buitinių nuotekų kiekiui. Lietaus nuotekų infiltracija į buitinių nuotakyną yra apie 40 %.

Jonišchio miesto valymo įrenginiuose susidarantis dumblas laikomas šalia esančioje nuotekų dumblo aikštelėje. Šios dumblo aikštelės talpa yra pakankama, kol įmanoma kiekvienais metais aikštelėje susikaupusį dumblą išvežti į ūkininkų laukus.

Jonišchio rajono miestuose įrengtos atskirtosios lietaus nuotekų sistemos, tačiau jos išplėtos nepakankamai, esamų tinklų būklė nėra gera. Lietaus nuotekų tinklai nėra inventorizuoti, trūksta duomenų apie susidarantį lietaus nuotekų kiekius, tinklų ilgus.

6.3.2. Elektros energijos tiekimas

Jonišchio rajone elektros gamybos įrenginių, tiekiančių elektrą į bendrą tinklą, nėra.

2000 – 2005 metų laikotarpiu Jonišchio rajone suvartotos elektros kiekio kitimas nėra nusistovėjęs, todėl elektros suvartojimo tendencijos neaiškios.

2001 – 2005 metų laikotarpiu Jonišchio rajone vienam gyventojui tenkantis elektros suvartojimas kito labai nežymiai ir buvo iki 43 % mažesnis nei Lietuvoje. Tai daugiausia lėmė palyginti mažas Jonišchio rajone pramonės ir jai prilygintinių vartotojų bei kitų vartotojų (prekių ir paslaugų, transporto, žemės ūkio) kiekis ir jų elektros suvartojimas.

Maksimalus transformatorių pastočių apkrovimas 2005 metais buvo gerokai mažesnis nei pastočių pajėgumas (pilnutinė galia), taigi esamos pastotės gali patikimai užtikrinti tiek esamų elektros vartotojų, tiek naujų vartotojų, prijungtų prie elektros tiekimo sistemos, poreikius nediegiant naujų pajėgumų pastotėse .

Jonišchio rajono elektros tiekimo tinklų didžioji dalis yra nutiesti ore. Tankėjant Jonišchio rajono miestų ir kitų didesnių gyvenviečių apstatymui, palaipsniui turi didėti ir kabeliniu būdu paklojamų tinklų dalis.

Jonišchio rajono aprūpinimo elektra sistema yra gerai išplėta ir gali patikimai aprūpinti tiek esamų vartotojų elektros poreikius, tiek prie sistemos gali būti prijungta naujų vartotojų, nediegiant naujų pajėgumų transformatorių pastotėse.

6.3.3. Atliekų tvarkymas

Jonišchio rajone centralizuoto atliekų tvarkymo sistema nėra pakankamai suformuota. Rajono miestuose ir miesteliuose atliekų surinkimo sistemos antrinių žaliavų (stiklo, plastmasės, popieriaus ir kt.) rūšiavimas nevykdomas, nerūšiuotos atliekos šalinamos sąvartynuose.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Joniškio rajone 61,1 % komunalinių atliekų surenkama iš Joniškio rajono miestų, 38,9 % iš kaimų. Joniškio rajone 85 % susidarančių atliekų yra surenkama per veikiančią atliekų surinkimo sistemą, kita dalis atliekų patenka tiesiai iš vartotojų į sąvartynus. Joniškio rajone įrengtų konteinerių talpa yra virš 400 m³. Norint surinkti visas susidarančias komunalines atliekas Joniškio rajone, bendras konteinerių tūris turi būti iki 1300 m³.

2007 – 2008 metais bus uždaromi mažesnieji Joniškio rajono sąvartynai, jų teritorijos rekultivuojamos. Penkiolikos sąvartynų teritorijos bus rekultivuojamos atliekas sutankinant užpilant gruntu, užsodinant. Du sąvartynai bus sutvarkomi, atliekas pašalinant iš sąvartyno teritorijos ploto. Dabar Joniškio rajone 21 veikiantis sąvartynas neatitinka aplinkosauginių reikalavimų: mažesnių sąvartynų teritorijos neužtvertos, aplinka užteršta.

Įgyvendinant regioninę atliekų tvarkymo sistemą Joniškio rajono miesteliuose ir kaimuose, suplanuotos ir jau statomos atliekų surinkimo aikštelės ir priėmimo punktų infrastruktūra. Joniškio pagrindinis rajoninis atliekų priėmimo punktas įrengtas Bariūnų kaime. Rajoniniai atliekų priėmimo punktai įrengti Kriukų, Skaistgirio ir Žagarės miesteliuose, A ir B tipo atliekų konteinerinės aikštelės įrengtos (Joniškyje, įskaitant ir Ziniūnus, Bariūnuose, Blauzdžiūnuose, Kriukuose, Lieporiuose, Linkaičiuose, Melniuose, Mykolaičiuose, Pošupėje, Skilviniuose, Drąsutaičiuose, Žagarėje, Žvelgaičiuose).

6.3.4. Šilumos ūkis

Joniškio rajone centralizuotai šiluma aprūpinama dalis Joniškio miesto, Žagarės gyvenvietės ir Gataučių kaimo vartotojų. Likusioji šilumos vartotojų dalis Joniškio rajone vartoja šilumą, pagamintą individualiuose šilumos gamybos įrenginiuose, naudojančiuose dažniausiai kietą kurą (medieną, anglis), rečiau suskystintas dujas, Joniškio mieste – gamtines dujas. Centralizuotai šiluma aprūpinama apie 94 % Joniškio miesto, 4 % Žagarės gyvenvietės ir 2 % Gataučių kaimo šilumos vartotojų. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemomis tenkinama apie 50 % viso šilumos poreikio.

Joniškio mieste šiluma centralizuotai tiekama į bendrą tinklą sujungtais šilumos tiekimo tinklais, į kuriuos tiekama šiluma gaminama trijose miesto katilinėse. Pastaraisiais metais atlikta visų Joniškio miesto katilinių, eksploatuojamų UAB "Fortum Joniškio energija", rekonstrukcija, šias katilines dujofikuojančios.

Žagarės gyvenvietėje centralizuotai šiluma aprūpinama tik labai nedidelė dalis vartotojų. Vartotojai šilumą aprūpinami iš eksploatuojamos 2,8 MW galios katilinės, kūrenamos mediena.

Gataučių gyvenvietėje vartotojai šilumą aprūpinami iš eksploatuojamos 0,5 MW galios katilinės, kūrenamos gamtinėmis dujomis.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Joniškio rajone bendra centralizuotai tiekiamos šilumos katilinių galia sudaro 28,4MW. Metinis šiose katilinėse pagaminamos šilumos kiekis sudaro apie 35 GWh.

Technologiniai šilumos nuostoliai tinkluose sudaro apie 7 GWh arba 23 %.

Nėra parengtas Joniškio rajono šilumos ūkio specialusis planas, pagal kurį, kaip numatyta Šilumos ūkio įstatyme, turėtų būti tvarkomas savivaldybės šilumos ūkis. Jo vietoje naudojama Detaliojo plano specialioji šilumos tinklų bei centralizuoto šildymo zonų išdėstymo schema, kuri yra pasenusi ir apima tik Joniškio miestą.

Joniškio rajono šilumos ūkiui yra būdingos Lietuvos daugumos nedidelių miestų šilumos ūkio problemos, bet taip pat yra ir specifinių. Galima išskirti tokias pagrindines problemas: dėl senų trasų nepakankamai patikimas ir efektyvus šilumos tiekimas; nesant galimybės Žagarėje naudoti gamtines dujas, kaip rezervinis ir pikinis kuras naudojamas mazutas; žemas šilumos vartojimo efektyvumas – dideli pastatų šilumos nuostoliai, hidrauliškai nesubalansuotos ir nusidėvėjusios šildymo sistemos, nusidėvėję šilumos punktai ar vietinės katilinės, individualaus reguliavimo ir apskaitos trūkumas.

Esamų centralizuotai tiekiamos šilumos gamybos pajėgumų visiškai pakanka esamų centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemų vartotojų poreikiams užtikrinti. Esamose centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemose būtų galima didinti šilumos gamybos apimtį ir prijungti naujų vartotojų.

6.3.5. Dujų tiekimas

Joniškio mieste dujotiekio sistema nėra labai plačiai išvystyta, gamtinės dujos yra tiekiamos centralizuoto šilumos tiekimo katilinėms ir keletui stambių vartotojų. Joniškio mieste gerai išplėtoti centralizuoto šilumos tiekimo tinklai, todėl gamtinių dujų poreikis gyvenamųjų namų šildymui nėra didelis. Bendras skirstomųjų didelio slėgio dujotiekio tinklo ilgis Joniškio mieste sudaro 7169 m, iš jų aukšto slėgio (6 bar) – 1131 m, vidutinio slėgio (3 bar) – 6038 m. Perspektyvoje gamtinių dujų tinklai galėtų būti plėtojami teritorijose, kuriose neefektyvu šilumą tiekti centralizuotai dėl mažo šilumos vartotojų tankio.

2006 metais Joniškio rajono vartotojams buvo patiekta 5 156 tūkst. m³ gamtinių dujų, iš kurių daugiau negu pusę suvartojo centralizuoto šilumos tiekimo katilinės. Nors kasmet prijungiami vis nauji gamtinių dujų vartotojai, per paskutinius metus metinis gamtinių dujų suvartojimas sumažėjo apie 15 %. Tai galima paaiškinti didėjančiu šilumos gamybos ir vartojimo efektyvumu.

Gamtinių dujų vartotojų struktūra rajone užtikrina gana tolygų sezoninį gamtinių dujų poreikį: didžiausias gamtinių dujų poreikis susidaro šalčiausiu metu didžiausiu pajėgumu dirbant

centralizuoto aprūpinimo šiluma katilinėms, tačiau tokie vartotojai, kaip AB "Joniškio grūdai", gamtines dujas vartoja daugiausia vasaros sezono metu.

6.3.6. Telekomunikacija ir ryšiai

Joniškio rajone teikia 13 pašto skyrių. Taigi Joniškio rajono pašto skyriai aptarnauja 1,5 karto mažiau gyventojų nei vidutiniškai Lietuvoje – taip yra dėl mažesnio gyventojų tankio Joniškio rajone. Paštai rajone yra įrengti svarbesniuose urbanistiniuose centruose, paštų sklaida apima visą Joniškio rajoną – gyventojams iki artimiausio pašto tenka vykti ne daugiau kaip 13 kilometrų.

Fiksuotojo ir judriojo telefoninio ryšio infrastruktūra Joniškio rajone yra pakankamai išvystyta. Kadangi telefoninio ryšio paklausa išliks, esama infrastruktūra turi būti išsaugoma ir plečiama į naujas tankiai užstatomas teritorijas.

Joniškio rajone šiuo metu yra įvairių būdų prisijungti prie interneto, tačiau didžiojoje rajono dalyje nėra galimybė naudotis plačiajuosčiu internetu. Labai svarbu, kad pagal RAIN projektą Joniškio rajono kaimiškųjų seniūnijų viešojo sektoriaus institucijoms planuojama sudaryti sąlygas naudotis plačiajuosčiu internetu.

Šiuo metu Joniškio rajone yra 12 viešųjų interneto prieigos taškų ir jų rajone turėtų būti diegiama vis daugiau. Taip pat turėtų būti tankinamas bevielio interneto ryšio WiFi zonų rajone tinklas.

Rajone paštai yra išdėstyti visuose svarbiausiuose urbanistiniuose centruose ir paštų sklaida apima visą Joniškio rajoną.

6.4. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristika

Planavimo objektas yra Joniškio rajono savivaldybės teritorija, kuri užima 1152 kv. km. ploto. 2006 metais Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje gyveno 30,82 tūkst. gyventojų, Joniškio mieste – 10,99 tūkst. gyventojų. Saugomų teritorijų dalis nuo bendro Joniškio rajono ploto sudaro 6,96 %.

Valstybinių draustinių sistemą Joniškio rajone sudaro: hidrografiniai draustiniai (Vilkijos); botaniniai draustiniai (Pabalių); telmologiniai draustiniai (Mūšos tyrelio);

Saugomos Joniškio rajone teritorijos yra Žagarės regioninis parkas (4834,25 ha tenka Joniškio raj. ter.). Joniškio rajone esantys draustiniai yra Vilkijos (64,06 ha), Pabalių (46,34 ha), Mūšos tyrelio (1463,31 ha) draustiniai ir Gedžiūnų miško (576,38 ha tenka Joniškio raj. ter.) bei Gubernijos miško (1031,6 ha) biosferos poligonai.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Taip pat Joniškio rajono savivaldybės Bendrojo plano įgyvendinimo poveikio reikšmingumas turi būti vertinamas ir „Natura 2000“ teritorijoms, kurios įeina į Joniškio rajono savivaldybės teritoriją. Šiuo metu Joniškio rajone yra 4 buveinių apsaugai skirtos teritorijos (Miškas prie Dilbinėlių, Mūšos tyrelio miškas, Veršių miškas, Vilkijos upės slėnis), kurios viso užima 8015,90 ha ir perdengia jau esamas saugomas teritorijas, bei 3 paukščių apsaugai svarbios teritorijos (Gedžiūnų miškas, Gubernijos miškas, Mūšos tyrelio plekė)

6.5. Su planu susijusios aplinkosaugos problemos ir tikslai

Pagrindinės aplinkosaugos problemos, susijusios su Joniškio rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies tikslais ir planuojamomis ūkio šakomis, yra:

- 1) aplinkos oro tarša kenksmingomis aplinkai ir žmogui medžiagomis, atmosferos tarša šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis;
- 2) energijos ir energetinių išteklių, vandens išteklių neefektyvus naudojimas;
- 3) paviršinių ir gruntinių vandenų tarša;
- 4) dirvožemio tarša;
- 5) grėsmė biologinės įvairovės išlikimui;
- 6) grėsmė kraštovaizdžio išsaugojimui.

Rengiamo Joniškio rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimais siekiama įgyvendinti tokius aplinkosaugos tikslus:

- 1) mažinti aplinkos oro taršą kenksmingomis aplinkai ir žmogui medžiagomis;
- 2) mažinti atmosferos taršą šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis, siekiant įgyvendinti Lietuvos kaip Europos Bendrijos narės įsipareigojimus dėl įtakos klimato kaitai švelninimo;
- 3) užtikrinti efektyvų energijos ir energetinių išteklių, vandens, vartojimą, skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą;
- 4) užtikrinti gamtinių paviršinių ir požeminių vandenų apsaugą;
- 5) užtikrinti dirvožemio apsaugą;
- 6) saugoti ir palaikyti gamtos paveldą – kraštovaizdį, biologinę įvairovę.

6.6. Galimos reikšmingos pasekmės

SPAV metu vertinamos vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio bei telekomunikacijų ir ryšių infrastruktūros plėtros sprendimų galimos pasekmės. SPAV metu vertinami aplinkos komponentai, kuriems gali turėti įtakos rengiamo bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros vystymo sprendimai, yra:

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- ❑ ekonominė aplinka (savivaldybės biudžetas, investicijų ir verslo sąlygos, ūkio raidos procesai ir pan.);
- ❑ socialinė aplinka (įvairūs socialiniai procesai);
- ❑ gamtinė aplinka ir kraštovaizdis (oro, vandens kokybė, ekosistemos, gyvūnų ir augalų rūšys, gamtinės buveinės).

Bendrojo plano sprendimų galimas poveikis aplinkai vertinamas pasekmių lentelėje (6.1 lentelė). Lentelėje atskiri sprendimai vertinami nurodytais aspektais taip:

- ❑ sprendimai turės teigiamą įtaką – žymima +;
- ❑ sprendimai turės neigiamą įtaką – žymima -;
- ❑ sprendimai neturės įtakos – žymima 0.

6.1 lentelė. Joniškio rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendimų poveikis aplinkos komponentams

Inžinerinės infrastruktūra	Sprendimų vertinimas	Komentarai
1	2	3
<u>Poveikis ekonominei aplinkai</u>		
Vandentieka ir vandenvala	+	Sprendimų įgyvendinimui vandentiekos ir vandenvalos srityje prireiks didelių investicijų, dalis iš kurių turės būti dengiama iš Savivaldybės biudžeto. Tačiau vandentvarkos projektų planingas įgyvendinimas suteiks galimybę didelę dalį reikalingų lėšų gauti iš ES Struktūrinių fondų ar pasinaudoti kitais finansinės paramos šaltiniais. Vandentvarkos ūkio atnaujinimas turės ilgalaikę ekonominę naudą, efektyviai ir racionaliai panaudojant vandens išteklius, mažės vandentiekos ūkio eksploatacinės išlaidos.
Atliekų tvarkymas	-	Sprendimai atliekų tvarkymo srityje turės ilgalaikį teigiamą ekonominį poveikį atliekų rūšiavimo srityje. Antrinių žaliavų perdirbimas ir tolesnis jų panaudojimas yra efektyvus ir ekonomiškai žaliavų panaudojimas. Sąvartynų rekultivavimas, atliekų tvarkymo sistemos paslaugų plėtra ir regioninės atliekų tvarkymo sistemos tikslų įgyvendinimui reikalingos didelės investicijos, dalis iš kurių turės būti dengiamos iš savivaldybės biudžeto, tačiau šios investicijos būtinos siekiant įdiegti tinkamą atliekų tvarkymo sistemą.
Elektros tiekimas	+	Sprendimai elektros tiekimo srityje turės teigiamą ilgalaikį poveikį racionaliam ir ekonomiškam energijos ir energijos išteklių naudojimui, kadangi didėjantis elektros vartojimo ir tiekimo efektyvumas lems mažesnę elektros poreikį.
Šilumos ūkis	+	Sprendimai šilumos ūkio srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį ekonominei aplinkai, kadangi didėjant pastatų

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

		šilumos vartojimo efektyvumui, vis didesnę dalį vartotojų aprūpinant iš centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemų, mažėjant šilumos tiekimo nuostoliams tinkluose mažės šilumos gamybai naudojamo kuro poreikis rajone.
Telekomunikacijos ir ryšiai	+	Sprendimai telekomunikacijų ir ryšių srityje sudarys palankias ekonomines sąlygas plėsti telekomunikacijų paslaugas verslo įmonėms, rinkos plėtra bus ekonomiškai naudinga vartotojams.
<u>Poveikis socialinei aplinkai</u>		
Vandentiekia ir vandenvala	+	Sprendimai vandentiekos ir vandenvalos srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų socialinei aplinkai, kadangi didės būstų aprūpinimas vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo paslaugomis iš centralizuotų sistemų, vartotojai naudos geresnės kokybės geriamąjį vandenį, bus užtikrintos gyventojų higienos, sveikos gyvenamosios aplinkos, komforto reikmės.
Atliekų tvarkymas	+	Sprendimai atliekų tvarkymo srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų gyvenimo kokybei, kadangi plėtojama būstų centralizuoto atliekų surinkimo sistema užtikrins gyventojams patogų atliekų šalinimą bei mažesnę gyvenamosios aplinkos taršą atliekomis.
Elektros tiekimas	+	Sprendimai elektros tiekimo srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų socialinei aplinkai, kadangi padidės būstų aprūpinimo elektra paslaugų prieinamumas, patikimumas.
Šilumos ūkis	+	Sprendimai šilumos ūkio srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų socialinei aplinkai, kadangi bus sudarytos sąlygos kilti būsto kokybei dėl šilumos vartojimo efektyvumo didėjimo, efektyvios pastatų šildymo ir karšto vandens ruošimo įrangos. Moderni įranga užtikrins norminių mikroklimato parametrų patalpose palaikymą, bus užtikrintos gyventojų higienos, sveikos gyvenamosios aplinkos, komforto reikmės.
Telekomunikacijos ir ryšiai	+	Sprendimai telekomunikacijų ir ryšių srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų socialinei aplinkai, kadangi būstuose bus prieinamas vis didesnis telekomunikacijų ir ryšių paslaugų spektras, gerės ryšių paslaugų kokybė.
<u>Poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui</u>		
Vandentiekia ir vandenvala	+	Sprendimai vandentiekos ir vandenvalos srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai, kadangi siūloma esamos įrangos rekonstrukcija, naujų modernių įrenginių statyba užtikrins minimalų neigiamą poveikį aplinkos komponentams: paviršinio vandens kokybei, dirvožemiui, biologinei įvairovei ir buveinių apsaugai. Modernizuoti neefektyvūs nuotekų valymo įrenginiai darys teigiamą poveikį kraštovaizdžiui. Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis vandentiekos ir vandenvalos objektų infrastruktūros statybos metu. Tačiau šis poveikis bus minimalus ar jo iš

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

		vis gali nebūti, atlikus teisės aktuose nustatytas aplinkosaugos procedūras.
Atliekų tvarkymas	+	<p>Pagal bendrojo plano sprendimus išvystyta atliekų tvarkymo infrastruktūra rajone užtikrins mažesnę gamtinės aplinkos taršą. Nenaudojamų sąvartynų rekultivavimas, pavojingų, biodegraduojančių ir kitų rūšių atliekų tinkamas tvarkymas užtikrins mažiausią galimą neigiamą poveikį gamtinės aplinkos kokybei. Senų sąvartynų rekultivavimas sudarys sąlygas natūralaus kraštovaizdžio atstatymui. Numatomas teigiamas poveikis yra ilgalaikis. Galimas trumpalaikis neigiamas poveikis įdiegus naują atliekų tvarkymo sistemą. Atliekų gamintojams (įmonėms ir gyventojams) bus pereinamasis laikotarpis rūšiuojant ar pristatant atliekas į sąvartyną, galimas atliekų gamintojų nelegalus atliekų šalinimas, kuris darys neigiamą poveikį gamtinei aplinkai, bioįvairovei ir kitiems gamtos komponentams. Nereikšmingas neigiamas poveikis atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų statybos metu (padidėję automobilių srautai, aptvertos teritorijos ir pan.), tačiau infrastruktūros objektai planuojami atsižvelgiant į saugotino kraštovaizdžio teritorijas.</p> <p>Sprendimai atliekų tvarkymo srityje gali turėti neigiamą poveikį kraštovaizdžiui, kadangi bus diegiama vis daugiau atliekų surinkimui, rūšiavimui skirtų aikštelių ir atliekų priėmimo punktų, tačiau teritorija, kurioje veikia ar yra moderni atliekų surinkimo ir šalinimo sistema turi būti įrengiama ir tvarkoma laikantis aplinkosauginių reikalavimų ir kitų teisės aktų užtikrinančių ne tik gamtinės aplinkos išsaugojimą, bet ir kraštovaizdžio išsaugojimui.</p>
Elektros tiekimas	+	<p>Sprendimai elektros tiekimo srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai, kadangi bus diegiamos efektyvaus elektros vartojimo priemonės, didinamas elektros tiekimo efektyvumas.</p> <p>Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu atliekant žemės kasimo darbus.</p> <p>Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu (padidėję automobilių srautai, aptvertos teritorijos ir pan.), tačiau infrastruktūros objektai planuojami atsižvelgiant į saugotino kraštovaizdžio teritorijas.</p>
Šilumos ūkis	+	<p>Sprendimai šilumos ūkio srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį ypač aplinkos oro kokybei, kadangi didėjant pastatų šilumos vartojimo efektyvumui, vis didesnę dalį vartotojų aprūpinant iš centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemų, mažėjant šilumos tiekimo nuostoliams tinkluose mažės šilumos gamybai naudojamo kuro poreikis rajone ir todėl mažės aplinkos oro tarša kenksmingomis aplinkai ir žmogaus sveikatai medžiagomis.</p> <p>Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis</p>

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

		gaminei aplinkai ir kraštovaizdžiui infrastruktūros objektų statybos metu.
Telekomunikacijos ir ryšiai	-	Sprendimai telekomunikacijų ir ryšių srityje gali turėti didesnę neigiamą ilgalaikį poveikį kraštovaizdžiui, lyginant su tuo atveju, jei šie objektai nebūtų plėtojami. Neigiamas poveikis bus minimalus, laikantis teisės aktuose nustatytų aplinkosaugos procedūrų. Taip pat galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu.

Apibendrintas plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas pateikiamas priede „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas.“

6.7. Priemonės reikšmingos pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ir kompensuoti

Įvertinus galimą bendrojo plano sprendinių reikšmingą poveikį aplinkai, atskiriems aplinkos komponentams, galima daryti išvadą, kad siūlomi inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimai yra „draugiški“ aplinkosauginiu požiūriu ir jų įgyvendinimas lems daugiau teigiamų nei neigiamų pasekmių aplinkai.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendinių įgyvendinimo pasekmes sumažinti arba jų išvengti galima tokiomis priemonėmis:

- 1) taikant geriausius prieinamus gamybos būdus ir technologijas;
- 2) laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų su aplinkosauga susijusių reikalavimų ir procedūrų – sanitarinių apsaugos zonų nustatymo reikalavimų ir tvarkymo režimų, planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų, specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, stebėsenos (monitoringo) taisyklių ir pan.;
- 3) teritorijas planuojamiems infrastruktūros objektams parenkant specialiojo ar detaliojo planavimo metu tikslesniu masteliu.

6.8. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane nagrinėjamos dvi alternatyvos:

1. Status quo alternatyva (esama padėtis, kurią norima išlaikyti ir ateityje) kurios pagrindą sudarytų esama urbanistinė rajono struktūra ir būtų siekiama ją išlaikyti, o kartu ir esamą švietimo, sveikatos, socialinės apsaugos, globos ir rūpybos įstaigų tinklą, gerinant teikiamų paslaugų, gyvenamosios aplinkos bei visuomenės erdvių

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

kokybę. Būtų skatinamas žemės ir miškų ūkio modernizavimas esamose žemėnaudos ir žemėvaldos ribose ir išlaikomas darbo jėgos užimtumas žemės ūkyje.

2. Decentralizuotos koncentracijos alternatyvos atveju būdu siekiama sukurti tolygios sklaidos, pastovaus ir garantuoto aptarnavimo centrų hierarchinę–kategorizuojamą sistemą, pagrindines vietas apjungiant administraciniu, centralizuotų inžinerinių tinklų, bendro teritorijos tvarkymo, socialinės infrastruktūros formavimo ir racionalaus urbanizuotų teritorijų žemės naudojimo pagrindu.

Tiek pirmosios (status quo) alternatyvos atveju, tiek antrosios alternatyvos atveju vyktų inžinerinės infrastruktūros plėtra, kuri gali būti:

1. Nereguliuojama (neplanuojama) infrastruktūros plėtra. Tuo atveju, jei bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimai nebūtų įgyvendinami, vyktų nereguliuojama ar menkai reguliuojama infrastruktūros plėtra.
2. Reguluojama plėtra, kai įgyvendinamos bendrajame plane suformuluotos inžinerinės infrastruktūros vystymo koncepcijos nuostatos. Ši alternatyva užtikrintų sistemingą rajono infrastruktūros vystymą palaipsniui prioritetų tvarka įgyvendinant bendrojo plano sprendimus, darant mažiausią neigiamą poveikį aplinkai.

Numatomos tokios plėtros kryptys centralizuoto aprūpinimo vandeniu, buitinių ir lietaus nuotekų srityje:

- 1) užtikrinti, kad iki 2015 metų 95 % rajono gyventojų būtų aprūpinami viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis;
- 2) įrengti išgaunamo vandens gerinimo įrenginius;
- 3) renovuoti ir plėsti esamas vandentiekio ir nuotekų šalinimo sistemas;
- 4) įrengti naujus nuotekų valymo įrenginius;
- 5) užtikrinti, kad vandenvietėse išgaunamo vandens kokybė atitiktų higienos normų keliamus reikalavimus;
- 6) plėtoti lietaus nuotekų sistemą miestuose ir didesnėse gyvenvietėse.

Numatomos plėtros kryptys atliekų surinkimo, atliekų kaupimo, perdirbimo srityje:

- 1) plėtoti centralizuotą atliekų surinkimo sistemą nedidelėse gyvenvietėse ir kaimuose;
- 2) skatinti gyventojus rūšiuoti atliekas;
- 3) užtikrinti, kad iki 2010 metų atliekų surinkimo sistema būtų prieinama ne mažiau kaip 85 % Joniškio rajono savivaldybės gyventojų ir įmonių;
- 4) rekultivuoti uždarytus sąvartynus;
- 5) plėtoti atskirų rūšiuotų atliekų (statybos ir griovimo, pavojingų, ir kt.) surinkimą.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Numatomos plėtros kryptys elektros tiekimo srityje:

- 1) naujai elektrifikuojamose urbanizuotose teritorijose pirmenybę teikti požeminėms elektros tiekimo linijoms;
- 2) įrengti naujas ir rekonstruoti esamas gatvių apšvietimo sistemas visuose kaimiškujų seniūnijų centruose;

Numatomos plėtros kryptys šilumos ūkio srityje:

- 1) išlaikyti esamas centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemas Joniškio rajone;
- 2) didinti šilumos tiekimo efektyvumą;
- 3) didinti energijos vartojimo efektyvumą pastatuose (atlikti biudžetinių įstaigų pastatų energijos vartojimo auditus ir renovuoti pastatus, skatinti daugiabučių namų bendrijų kūrimąsi ir inicijuoti daugiabučių gyvenamųjų pastatų renovacijos projektus).

Numatomos plėtros kryptys telekomunikacijų ir ryšių srityje:

- 1) diegti pačias moderniausias technologinius įrenginius, kurie leistų greitai, kokybiškai ir bet kurioje rajono vietoje vartotojui perduoti/gauti duomenis;
- 2) įrengti plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklų įrangą visų kaimiškujų seniūnijų centruose;
- 3) iki 2018 metų visose seniūnijose įrengti viešuosius interneto prieigos taškus;
- 4) plėsti paštuose teikiamų paslaugų spektrą.

6.9. Vertinimo sunkumai

Atliekant Joniškio rajono savivaldybės bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros SPAV, naudotasi šio bendrojo plano esamosios būklės analize ir inžinerinės infrastruktūros koncepcija. Problema, su kuria buvo susidurta tiek atliekant SPAV, tiek rengiant esamosios būklės analizę, yra statistinių duomenų apie esamus inžinerinės infrastruktūros objektus, taip pat grafinės medžiagos, trūkumas. Be to, surinktos informacijos atnaujinimas yra neoperatyvus. Tačiau šios problemos neturi ženklios įtakos atlikto poveikio aplinkai vertinimo kokybei ir rezultatams.

6.10. Numatomos stebėsenos priemonės

Joniškio rajono savivaldybės bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendimų poveikio aplinkai stebėseną (monitoringas) turi būti vykdoma pagal LR aplinkos monitoringo įstatyme (Žin., 1997, Nr.112-2824) ir atitinkamuose poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

Atliekant inžinerinės infrastruktūros sprendimų įgyvendinimo stebėseną, turi būti skatinamas duomenų apie besikeičiančią būklę rinkimas ir kaupimas, nes tai padėtų ateityje išvengti duomenų trūkumo problemos, su kuria buvo susidurta rengiant Joniškio rajono savivaldybės bendrąjį planą.

6.11. Santrauka

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano, rengiamo remiantis Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2005 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. T-21 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo“, inžinerinės infrastruktūros dalies pagrindiniai tikslai yra plėtoti ir tobulinti Joniškio rajono urbanistinės sistemos aprūpinimą inžinerine infrastruktūra, numatyti priemones gyvenimo ir aplinkos kokybei gerinti, suformuoti principines nuostatas teritorijų apsaugai nuo pavojingų gamtinių ir technogeninių procesų, numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos išsaugojimą, rezervuoti teritorijas inžinerinei infrastruktūrai plėtoti, derinti valstybės, apskrities ir jos savivaldybių interesus inžinerinės infrastruktūros srityje, perkelti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano ir rengiamo Šiaulių apskrities bendrojo plano sprendinius į Joniškio rajono teritorijos bendrąjį planą.

Joniškio rajono savivaldybės bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimai suderinti su aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginiais dokumentais, tokiais kaip Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (Žin., 2002, Nr.110-4852), rengiamas Šiaulių apskrities teritorijos bendrasis planas, Šiaulių regiono plėtros planas 2004-2006 metams; Joniškio rajono plėtros planas 2004-2006 metams; Valstybės ilgalaikės raidos strategija, Valstybinė aplinkos apsaugos strategija (Žin., 1996, Nr. 103-2347), Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029), Nacionalinė energetikos strategija (Žin., 2007, Nr. 11-430), Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Žin., 2005, Nr. 8-245), Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas (Žin., 2002, Nr. 40-1499), Lietuvos Respublikos sveikatos programa (Žin., 1998, Nr. 6-1842), Lietuvos nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros strategija (Žin., 2001, Nr. 66-2148).

Planavimo objektas yra Joniškio rajono savivaldybės teritorija, kuri užima 1152 kv. km. ploto. 2006 metais Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje gyveno 30,82 tūkst. gyventojų, Joniškio mieste – 10,99 tūkst. gyventojų. Saugomos Joniškio rajone teritorijos yra Žagarės regioninis parkas, taip pat penki draustiniai: Vilkijos, Pabalių, Mūšos tyrelio, Gedžiūnų miško, Gubernijos miško.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Joniškio rajono savivaldybės Bendrojo plano įgyvendinimo poveikio reikšmingumas taip pat turi būti vertinamas ir „Natura 2000“ teritorijoms, šiuo metu Joniškio rajone yra 4 buveinių apsaugai skirtos teritorijos (Miškas prie Dilbinėlių, Mūšos tyrelio miškas, Veržių miškas, Vilkijos upės slėnis), kurios viso užima 8015,90 ha ir perdengia jau esamas saugomas teritorijas, bei 3 paukščių apsaugai svarbios teritorijos (Gedžiūnų miškas, Gubernijos miškas, Mūšos tyrelio pelkė)

Su rengiamo Joniškio rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimais susijusios aplinkosaugos problemos yra aplinkos atmosferos tarša šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis ir kitomis medžiagomis, energijos ir energijos išteklių, vandens išteklių neefektyvus naudojimas, paviršinių ir gruntinių vandenų tarša, dirvožemio tarša, grėsmė biologinės įvairovės išlikimui, grėsmė kraštovaizdžio išsaugojimui. Šių problemų sprendimas taip pat yra tarp rengiamo bendrojo plano tikslų.

SPAV metu vertinamos vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio bei telekomunikacijų ir ryšių infrastruktūros plėtros sprendimų galimos pasekmės šiais aspektais: ekonominė aplinka, socialinė aplinka, gamtinė aplinka ir kraštovaizdis.

Sprendinių įgyvendinimui prireiks didelių investicijų, dalis iš kurių turės būti dengiama iš Savivaldybės biudžeto. Tačiau infrastruktūros projektų planingas įgyvendinimas suteiks galimybę didelę dalį reikalingų lėšų gauti iš ES Struktūrinių fondų ar pasinaudoti kitais finansinės paramos šaltiniais. Infrastruktūros išvystymas sukurs palankesnę investicinę aplinką, sudarys prielaidas pramonės plėtrai. Ypač tamptariai su ūkio raida yra susijusi gerai išvystyta aprūpinimo energija infrastruktūra.

Inžinerinė infrastruktūra, jos organizacija ir veikimas, gali būti laikoma pagrindu, kuris leidžia teikti kokybiškas viešąsias paslaugas gyventojams, pramonės įmonėms ir kitiems verslo subjektams ir tokiu būdu skatinti ekonominę rajono plėtrą.

Planinga inžinerinės infrastruktūros plėtra lems gerėjančią būstų kokybę, viešosios paslaugos bus prieinamos vis didesnei rajono gyventojų daliai, gerės šių paslaugų kokybė. Palaiptnui kils energijos tiekimo patikimumas, geriamojo vandens kokybė. Rajono ekonominė raida lemia ir rajono gyventojų užimtumo lygį, pvz., infrastruktūros objektų statyba sukuria naujas darbo vietas statybos laikotarpiui.

Plėtojant inžinerinę infrastruktūrą, didės viešųjų paslaugų prieinamumas, didės gyvenamųjų būstų kokybė.

Modernizuojama inžinerinė infrastruktūra kai kuriais atvejais leidžia sumažinti viešųjų paslaugų teikimo kaštus ir tuo pačiu šių paslaugų kainą rajono gyventojams. Tačiau daugeliu atveju tikėtinas neigiamas infrastruktūros plėtros socialinis aspektas – neišvengiamas kainų už paslaugas kilimas, kuris gali turėti stiprų neigiamą poveikį kai kurioms socialinėms grupėms

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Joniškio rajone. Norint išvengti šio poveikio reikalingi tam tikri kompensavimo mechanizmai minėtoms socialinėms grupėms. Visuomenės nepasitenkinimą kylančiomis viešųjų paslaugų kainomis galima sumažinti nuolatos vykdomu visuomenės informavimu apie atliekamus modernizacijos bei paslaugų gerinimo darbus bei kainų kilimo priežastis. Taip pat neigiamo visuomenės požiūrio mažinimui labai svarbus kokybiškų paslaugų teikimas.

Vandentiekos ir vandenvalos sprendimai turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui, kadangi siūloma esamos įrangos rekonstrukcija ir/ar naujų modernių įrenginių statyba, kurie išsaugo ne tik gražią aplinką, bet užtikriną efektyvų teršalų išvalymą. Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui vandentiekos ir vandenvalos objektų infrastruktūros statybos metu, nes galimi momentiniai padidintos taršos patekimo į aplinką atvejai bei, atliekant statybos darbus, laikinai pažeistas kraštovaizdis.

Pagal bendrojo plano sprendimus sutvarkyta atliekų tvarkymo infrastruktūra rajone užtikrins mažesnę gamtinės aplinkos taršą. Senų sąvartynų rekultivavimas sudarys sąlygas natūralaus kraštovaizdžio atstatymui. Atliekų tinkamas tvarkymas užtikrins mažiausią galimą neigiamą poveikį gamtinės aplinkos kokybei. Numatomas teigiamas poveikis yra ilgalaikis. Tačiau galimas ir neilgiams poveikis gamtinei aplinkai, dėl nelegalaus atliekų šalinimo, galimai atsirasiančio diegiant atliekų rūšiavimo sistemą, siekiant išvengti atitinkamo mokesčio už atliekų tvarkymą, kuris darys neigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui. Taip pat nereikšmingą neigiamą poveikį kraštovaizdžiui turės vis daugiau atliekų surinkimui, rūšiavimui skirtų aikštelių ir atliekų priėmimo punktų įrengimas ir statyba, tačiau teritorija, kurioje veikia ar yra moderni atliekų šalinimo sistema įrengiama ir tvarkoma laikantis aplinkosauginių reikalavimų.

Sprendimai elektros tiekimo srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai, kadangi diegiamos efektyvaus elektros vartojimo priemonės, didinamas elektros tiekimo efektyvumas sudarys sąlygas mažesniai organinio kuro poreikiui, kurio metu aplinkos oras ypač teršiamas kenksmingomis aplinkai ir žmogaus sveikatai medžiagomis.

Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu atliekant žemės kasimo darbus Joniškio rajono savivaldybės bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendimų poveikio aplinkai stebėseną (monitoringas) turi būti vykdomas pagal LR aplinkos monitoringo įstatyme (Žin., 1997, Nr.112-2824) ir atitinkamuose poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Atliekant inžinerinės infrastruktūros sprendimų įgyvendinimo stebėseną, turi būti skatinamas duomenų apie besikeičiančią būklę rinkimas ir kaupimas, nes tai padės ateityje išvengti duomenų trūkumo problemas.

PRIEDAS „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“

Žemiau pateikiamas Joniškio rajono teritorijos bendrojo plano koncepcijos įgyvendinimo tikėtinos reikšmingos trumpalaikės, ilgalaikės teigiamos ir neigiamos pasekmės aplinkai, biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kultūros paveldui, kraštovaizdžiui. Pasekmių vertinimui priimti tokie žymėjimai:

- + tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės,
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės,
- +/- tikėtinos tiek teigiamos tiek neigiamos pasekmės,
- 0 nenumatoma reikšmingų pasekmių,
- ? nepakanka informacijos.

Suvestinio Joniškio rajono bendrojo plano koncepcijų įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimo lentelė

Koncepcijos galimos alternatyvos	Reikšmingų poveikių charakteris	Galimos reikšmingos pasekmės aplinkos komponentams								Alternatyvos vertinimo komentaras. Alternatyvos pasirinkimo komentaras.
		Bioįvairovei ir ekotinklui	Gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui	Kultūros paveldui	Žmonėms ir jų sveikatingumui	Vandeniui ir dirvožemiui	Orui	Klimatui	Materialiam turtui	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
URBANISTINIŲ CENTRŲ VYSTYMAS IR GALIMOS ALTERNATYVOS										
1. Status quo alternatyva Esamos padėties išlaikymas, stiprinant tik rajono centrą Joniškį .	Trumpalaikis	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	Joniškio miesto plėtra, koncentruojant visas paslaugas ir aptarnavimo bei ūkinės veiklos įmones, duotų daugiau neigiamo poveikio
	Vidutinio laikotarpis	-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	
	Ilgalaikis	-	-	-	-	-	-	0	+	
	Sinergetinis	-	-	-	-	-	-	0	+	
	Kaupiamasis	-	-	-	-	-	-	0	+	
2. Aktyvios plėtros alternatyva	Trumpalaikis	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	Pasirinkta alternatyva

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Vidutinio laikotarpis	-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-
Ilgalaikis	+	+	+	+	+	+	0	+/-
Sinergetinis	+	+	+	+	+	+	0	+/-
Kaupiamasis	+	+	+	+	+	+	0	+

URBANISTINIŲ INTEGRACIJOS AŠIŲ VYSTYMAS IR GALIMOS ALTERNATYVOS

1. Status quo alternatyva Neplėtoti infrastruktūros prie tarptautinės ir regioninių urbanistinės integracijos ašių.	Trumpalaikis	+	+	-	+/-	+	0	0	-	Saugant dirvožemį ir gamtinę aplinką, vystant tik susisiekimo infrastruktūrą, ji gaunasi nepatraukli, neurbanizuojant ir nevystant ūkinės bei kultūrinės plėtros ašių, neplėtojant socialinės ir inžinierinės infrastruktūros.
	Vidutinio laikotarpis	+	+	-	+/-	+	0	0	-	
	Ilgalaikis	+	+	-	+/-	+	0	0	-	
	Sinergetinis	-	-	-	+/-	+	0	0	-	
	Kaupiamasis	-	-	-	+/-	+	0	0	-	
2. Aktyvios plėtros alternatyva Plėtoti tarptautinę ir regionines urbanistines integracijos ašis, kuriant infrastruktūrą prie jų	Trumpalaikis	+/-	+/-	+	+/-	+	0	0	+	Pasirinkta alternatyva Suteiks galimybę Joniškio rajono savivaldybės teritoriją vystyti, kaip patrauklų ir patogų pasienio rajoną, suteiks galimybę prie urbanistinės integracijos ašių esančiose teritorijose kurti turizmo paslaugų centrus, bei kitus aptarnavimo objektus.
	Vidutinio laikotarpis	+/-	+/-	+	+/-	+	0	0	+	
	Ilgalaikis	+/-	+/-	+	+/	+/	0	0	+	
	Sinergetinis	+/-	+/-	+	+/	+/	0	0	+	
	Kaupiamasis	+/-	+/-	+	+/	+/	0	0	+	

Konceptijos galimos alternatyvos	Reikšmingų poveikių charakteris	Galimos reikšmingos pasekmės aplinkos komponentams								Alternatyvos vertinimo komentaras
		Bioįvairovė ir ekotinklas	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Žmonės ir jų sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Oras	Klimatas	Materialusis turtas	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ekonominės (urbanistinės) plėtros ašies formavimo galimos alternatyvos										
	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Vidutinio laikotarpio	0	0	+/-	+/-	0	0	0	+	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

	Ilgalaikis	0	0	+/-	+/-	0	0	0	+	
	Sinergetinis	0	0	+	+/-	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	-	+	+/-	0	0	0	+	
Decentralizuotos koncentracijos alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	Skatinama gyvenamoji statyba, ekonominės ir socialinės infrastruktūros plėtra, formuojama visų plėtros centrų ir pocentrių sąveika bei ryšiai. Neurbanizuotose teritorijose teikiamas prioritetas turizmo ir rekreacijos paslaugoms, gamtos ir kultūros paveldo apsaugai, amatams ir žuvininkystei.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	+/-	+	0	0	0	+	
	Ilgalaikis	0	0	+/-	+	0	0	0	+	
	Sinergetinis	0	0	+	+/-	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	+	+/-	0	0	0	+	
Kaimo plėtros ašies formavimo galimos alternatyvos										
Status Quo alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Kaimo plėtros centrų įjungimas į vientisą regiono gyvenviečių sistemą, siekiant išvengti kaimiškų vietovių nykimo. Neurbanizuotose teritorijose teikiamas prioritetas turizmo ir rekreacijos paslaugoms, gamtos ir kultūros paveldo apsaugai, amatams ir žuvininkystei.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Sinergetinis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	+	
Decentralizuotos koncentracijos alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Kaimo plėtros centrų įjungimas į vientisą regiono gyvenviečių sistemą, siekiant išvengti kaimiškų vietovių nykimo. Neurbanizuotose teritorijose teikiamas prioritetas turizmo ir rekreacijos paslaugoms, gamtos ir kultūros paveldo apsaugai, amatams ir žuvininkystei.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Sinergetinis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	+/-	0	0	+/-	0	0	+	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Kultūros, sporto ir švietimo vystymo galimos alternatyvos										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Status Quo alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Išlaikomas esamas sukurtas švietimo, kultūros ir sporto įstaigų tinklas, skiriant lėšas infrastruktūros atnaujinimui ir žmogiškųjų išteklių išlaikymui.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Ilgalaikis	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Sinergetinis	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Kaupiamasis	0	0	0	-	0	0	0	-	
Decentralizuotos koncentracijos alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Išlaikomas esamas sukurtas švietimo, kultūros ir sporto įstaigų tinklas, skiriant lėšas infrastruktūros atnaujinimui ir žmogiškųjų išteklių išlaikymui.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	0	0	0	0	+/-	
	Ilgalaikis	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Sinergetinis	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+	
Socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros vystymo galimos alternatyvos										
Status Quo alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Išlaikomas esamas sukurtas socialinės apsaugos rūpybos) ir sveikatos priežiūros įstaigų tinklas, skiriant lėšas infrastruktūros atnaujinimui ir žmogiškųjų išteklių išlaikymui
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Ilgalaikis	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Sinergetinis	0	0	0	0	0	0	0	+/-	
	Kaupiamasis	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
Decentralizuotos koncentracijos alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Išlaikomas esamas sukurtas socialinės apsaugos rūpybos) ir sveikatos priežiūros įstaigų tinklas, skiriant lėšas infrastruktūros atnaujinimui ir žmogiškųjų išteklių išlaikymui.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Ilgalaikis	0	0	0	+/-	0	0	0	+/-	
	Sinergetinis	0	0	0	+	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+	
Pramonės skatinimo galimos alternatyvos										
Status Quo alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Skatinamas pramonės centrų vystymas nustatytuose plėtros taškuose, ypatingą dėmesį skiriant pramonės plėtrai Joniškio mieste.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Sinergetinis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	+/-	0	0	0	+	
Decentralizuotos koncentracijos alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Siūlomas pramonės dekoncentracijos principas padės išvengti pramonės potencialo susitelkimo vienoje palyginti nedidelėje rajono teritorijoje. Toks sprendimas suteiks kitoms teritorijoms papildomų galimybių gerinti ekonominę bei socialinę aplinką.
	Vidutinio laikotarpio	+/-	0	0	0	0	0	0	+	
	Ilgalaikis	+/-	0	0	0	0	0	0	+	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

	Sinergetinis	+/-	0	0	0	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	+/-	0	0	0	+	
Verslo infrastruktūros plėtojimas										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Status Quo alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Sukurta palanki aplinka smulkiam, vidutiniam verslui prisidės prie mažesniųjų rajono centrų ekonominės - socialinės aplinkos gerinimo.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Sinergetinis	+/-	0	0	0	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	+/-	0	0	0	+	
Decentralizuotos koncentracijos alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Sukurta palanki aplinka smulkiam, vidutiniam verslui prisidės prie mažesniųjų rajono centrų ekonominės - socialinės aplinkos gerinimo.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Sinergetinis	+/-	0	0	+/-	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	+/-	0	0	+/-	0	0	0	+	
Turizmo ašių formavimo galimos alternatyvos										
Status Quo alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	Jų paskirtis jungianti tarpusavyje plėtotinus turizmo paslaugų centrus, kurortus ir kitas rekreacines teritorijas. Tokiu būdu didinamos galimybės turistams lengvai pasiekti reikalingą turizmo paslaugų centrą ar kurortą jiems priimtinausia transporto priemone.
	Vidutinio laikotarpio	0	+	+	+	0	0	0	+	
	Ilgalaikis	0	+	+	+	0	0	0	+	
	Sinergetinis	0	+	+	+	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	+	+	+	0	0	0	+	
Decentralizuotos koncentracijos alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	Jų paskirtis jungianti tarpusavyje plėtotinus turizmo paslaugų centrus, kurortus ir kitas rekreacines teritorijas. Tokiu būdu didinamos galimybės turistams lengvai pasiekti reikalingą turizmo paslaugų centrą ar kurortą jiems priimtinausia transporto priemone.
	Vidutinio laikotarpio	0	+	+	+	0	0	0	+	
	Ilgalaikis	0	+	+	+	0	0	0	+	
	Sinergetinis	+/-	0	+	+/-	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	+/-	0	0	+/-	0	0	0	+	
Rekreacinių išteklių naudojimo arealų išskyrimo galimos alternatyvos										
Status Quo alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Šiose teritorijose siūloma plėtoti poilsio ir turizmo infrastruktūrą, pramogų ir laisvalaikio paslaugas. Išteklių eksploatavimo intensyvumas priklauso nuo teritorijose esamų saugomų teritorijų, kraštovaizdžio bei gamtos išteklių vertinimo.
	Vidutinio laikotarpio	+	+	0	+	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+	+	0	+	0	0	0	0	
	Sinergetinis	0	+	+	+	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	+	+	+	0	0	0	+	
Decentralizuotos koncentracijos alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Šiose teritorijose siūloma plėtoti poilsio ir turizmo infrastruktūrą, pramogų ir laisvalaikio paslaugas. Išteklių eksploatavimo intensyvumas priklauso nuo teritorijose esamų saugomų teritorijų,
	Vidutinio laikotarpio	+	+	0	+	0	0	0	0	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

	Ilgalaikis	+	+	0	+	0	0	0	0	kraštovaizdžio bei gamtos išteklių vertingumo.
	Sinergetinis	+/-	0	+	+/-	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	+/-	0	0	+/-	0	0	0	+	

Galimos koncepcijos alternatyvos	Reikšmingų poveikių charakteristikos	Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai								Alternatyvos vertinimo komentaras, Alternatyvos pasirinkimo komentaras
		Biojvairovei ir ekotinklui	Gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui	Kultūros paveldui	Zmonėms ir jų sveikatingumui	Vandeniui ir dirvožemiui	Orui	Klimatui	Materialiniam turtui	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
GAMTINIS KARKASAS										
1. Gamtinio karkaso lokalizavimo ir formavimo.	Trumpalaikis	+	+	0	+	+	+	0	0	Pasirenkama ši, gamtinio karkaso lokalizacijos ir reglamentavimo visuose planavimo projektuose alternatyva. Kitos alternatyvos nėra.
	Vidutinio laikotarpio	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Ilgalaikis	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Sinergetinis	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Kaupiamasis	+	+	+	+	+	+	+	+	
2. Ekotinklo formavimo.	Trumpalaikis	+	+	0	+	+	+	0	0	Pasirenkama ši alternatyva, jai kitos alternatyvos nėra, nes reikia prisijungti prie ES direktyvose numatyto ekologinio tinklo vystymo.
	Vidutinio laikotarpio	+	+	0	+	+	+	+	0	
	Ilgalaikis	+	+	?	+	+	+	+	+	
	Sinergetinis	+	+	?	+	+	+	+	0	
	Kaupiamasis	+	+	?	+	+	+	+	+	
3. Būtinų apsaugos režimų įgyvendinimo bei tvarkymo ir apsaugos reglamentų laikymasi	Trumpalaikis	+	+	0	+	+	+	0	0	Pasirenkama ši alternatyva, nes ji numatyta saugomu teritorijų įstatyme ir gamtinio karkaso nuostatose. Ji nurodo gamtinio karkaso
	Vidutinio laikotarpio	+	+	0	+	+	+	+	0	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

gamtinio karkaso bei ekologinio tinklo teritorijose.	Ilgalaikis	+	+	0	+	+	+	+	?	teritorijų tvarkymo (naudojimo ir apsaugos) kryptis
	Sinergetinis	+	+	?	+	+	+	+	?	
	Kaupiamasis	+	+	0	+	+	+	+	?	
4. Miškingumo didinimo intensyviai agrariškai išsivertose ir gamtiniu požiūriu nusikurdintose gamtinio karkaso (Linkuvos kalvagūbrio zonoje) dalyse.	Trumpalaikis	+	+	0	0	+	+	0	0	Pasirenkama ši alternatyva, nes ji didina gamtinio karkaso dalių ir jų atliekamų funkcijų kokybę ir garantuoja ekologinį aplinkos stabilumą.
	Vidutinio laikotarpio	+	+	0	0	+	+	+	+	
	Ilgalaikis	+	+	0	+	+	+	+	+	
	Sinergetinis	+	+	?	+	+	+	+	+	
	Kaupiamasis	+	+	0	+	+	+	+	+	
5. Gamtinio karkaso teikiamų reglamentų nesilaikymo intensyviai agrariškai išsivertose ir gamtiniu požiūriu nusikurdintose gamtinio karkaso (Linkuvos kalvagūbrio zonoje) dalyse.	Trumpalaikis	-	-	0	-	-	-	-	0	Ši alternatyva prieštarauja gamtinio karkaso nuostatomis ir perspektyvoje gali turėti reikšmingų neigiamų pasekmių aplinkos komponentų kokybei, žmonių sveikatingumui ir materialiniam turtui.
	Vidutinio laikotarpio	-	-	0	-	-	-	-	-	
	Ilgalaikis	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Sinergetinis	-	-	?	-	-	-	-	?	
	Kaupiamasis	-	-	-	-	-	-	-	-	
6 Išlikusių gamtinių kraštovaizdžio elementų apsaugos problemiškos urbanizuoto vystymo teritorijų sankirtose su gamtinio karkaso dalimis.	Trumpalaikis	0	+	0	+	+	+	+	+	Pasirenkama ši vienintelė alternatyva. Ji itin svarbi reikšmingo poveikio arealuose, kur prisideda prie palankių gyvenimo sąlygų formavimo.
	Vidutinio laikotarpio	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Ilgalaikis	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Sinergetinis	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Kaupiamasis	+	+	+	+	+	+	+	+	
7 Gedžiūnų ir Gubernijos miškų biosferos poligonų apsaugos režimo nestiprinimo.	Trumpalaikis	0	+/-	0	0	0	0	0	0	Ši alternatyva prieštarauja ES direktyvoms.
	Vidutinio laikotarpio	-	+/-	0	-	-	-	-	-	
	Ilgalaikis	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Sinergetinis	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Kaupiamasis	-	-	-	-	-	-	-	-	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Konceptijos galimos alternatyvos	Reikšmingų poveikių charakteristika	Galimos reikšmingos pasekmės aplinkos komponentams								Alternatyvos vertinimo komentaras. Alternatyvos pasirinkimo komentaras
		Biojvairovei ir ekotinklui	Gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui	Kultūros paveldui	Žmonėms ir jų sveikatingumui	Vandeniui ir dirvožemiui	Orui	Klimatui	Materialiniam turtui	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA										
Teritoriškai prioritizuotos plėtros alternatyva (bendrajame plane siūloma alternatyva)	Trumpalaikis	0	-	0	0	0	0	0	0	Aplinkos poveikio požiūriu abi nagrinėjamos inžinerinės plėtros alternatyvos yra labai panašios, nes inžinerinės infrastruktūros inžinerinės infrastruktūros plėtra vyktų tiek esant bendrajam planui, tiek neįgyvendinus plano sprendinių. Bendrojo plano alternatyvos lemia inžinerinės infrastruktūros planavimo teritorinį aspektą, visų pirma prioritetų įgyvendinamiems projektams teikimą teritoriniu požiūriu. Tokiu būdu siūloma pirmiausia inžinerinę infrastruktūrą plėsti tankiausiai apgyvendintose teritorijose, atsižvelgiant į esamą ir planuojamą urbanizacijos atskirose teritorijose lygį. Siūlomos alternatyvos įgyvendinimas turės teigiamas ilgalaikes pasekmes dėl efektyvesnio energijos ir
	Vidutinio laikotarpio	0	+/-	0	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+/-	+/-	0	+	+	+	+	0	
	Sinergetinis	+/-	+/-	0	+	+	+	+	0	
Teritoriškai neprioritetizuotos plėtros alternatyva	Trumpalaikis	0	-	0	0	0	0	0	0	
	Vidutinio laikotarpio	0	+/-	0	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	
	Sinergetinis	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

	Kaupiamasis	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	<p>energijos išteklių naudojimo, plėtojamo nuotekų surinkimo ir išvalymo, atliekų tvarkymo.</p> <p>Planinga plėtra lems prioritетinių plėtos pobjūdį, t.y. pirmiausia bus įgyvendinami projektai, darantys didžiausią teigiamą įtaką aplinkai.</p> <p>Teritoriškai neprioritetizuotos plėtos alternatyvos atveju atsiranda didesnio neigiamo poveikio aplinkai grėsmė dėl galimo inžinerinių sistemų dubliavimo, netinkamo įrenginių našumo parinkimo, nepagrįsto sistemų centralizavimo laipsnio parinkimo.</p> <p>Abiejų alternatyvų atveju infrastruktūros objektų statybos metu galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui.</p>
--	-------------	-----	-----	---	-----	-----	-----	-----	-----	---	---

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ŽEMĖS NAUDOJIMAS										
I alternatyva , siūloma bendrojo plano sprendiniuose – perspektyvių gyvenviečių plėtra ir specializuota bei teritoriškai diferencijuota žemės ūkio veikla	Trumpalaikis	+	+	0	0	+	0	0	0	Sprendiniai leis optimizuoti teritorijų, naudotinų žemės ūkio veiklai, miškų ūkio veiklai ir kitai paskirčiai išdėstymą, derinant urbanistinės plėtos poreikius, vertingų žemės ūkio naudmenų ir miškų išsaugojimo bei gamtinio karkaso formavimo reikalavimus. Statybų reglamentų nustatymas leis suformuoti perspektyvių gyvenamųjų vietovių sistemą ir planingai išdėstyti gyvenamosios, rekreacinės ir kitos paskirties pastatų statybą kaimo vietovėje. Rekomenduojamas žemės ir miškų ūkio veiklos nustatymas leis nustatyti sąlygas žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimui ir reguliuoti konkurencingų ūkių formavimą, žemės ūkio specializaciją bei ūkinės veiklos intensyvumą.
	Vidutinio laikotarpio	+	+	0	0	+	0	0	+	
	Ilgalaikis	+	+	0	+	+	0	0	+	
	Sinergetinis	+	+	0	+	0	0	0	0	
	Kaupiamasis	+	+	0	?	0	0	0	0	
II alternatyva – esamos diferencijuotos plėtos	Trumpalaikis	+	+	0	0	+	0	0	+	Racionalių, konkurencingų ūkių žemėnaudų formavimasis vyks nesistemiškai. Žemės savininkams siekiant gauti naudos iš žemės panaudojimo statyboms ir miško įveisimui, žymiau sumažės vertingų nusausintų žemių plotai. Dėl didesnio apleistų žemių ploto blogės
	Vidutinio laikotarpio	+	-	0	0	+	0	0	+/-	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

tendencijos	Ilgalaikis	+	-	0	0	+/-	0	0	+/-	kraštovaizdžio savybės. Išliks daugiau vienkiemių ir smulkių kaimų, neužtikrinant jų gyventojų tinkamo aptarnavimo. Išliks daugiau natūralių žemės naudmenų plotų.
	Sinergetinis	+	?	0	0	?	0	0	?	
	Kaupiamasis	+	?	0	0	?	0	0	?	
SUSISIEKIMO SISTEMA										
1. Esamo kelių tinklo ir infrastruktūros tobulinimas reikšmingo poveikio arealuose	Trumpalaikis	-	0	0	0	-	0	0	0	Kelių tinklo ir infrastruktūros tobulinimas nereikalauja naujų teritorijų įsisavinimo. Didesnis susisiekimo greitis ir kelių laidumas sumažintų laiko ir degalų sąnaudas, mažėtų transporto emisijų ir triukšmo lygis.
	Vidutinio laikotarpio	+/-	0	0	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+	0	0	+	+	+	+	+	
	Sinergetinis	+	0	0	+	+	+	+	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	
2. Kelių tinklo koregavimas, įrengiant apylankas saugomoms teritorijoms apsaugai	Trumpalaikis	-	-	0	0	-	0	0	0	Saugomose teritorijose ir reikšmingo poveikio arealuose pagerėtų susisiekimo ir aplinkos sąlygos, kai kuriais atvejais pailgėjęs važiavimo atstumas didintų transporto neigiamą poveikį aplinkai, gali tekti įsisavinti naujas teritorijas.
	Vidutinio laikotarpio	+/-	+/-	0	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	
	Sinergetinis	+	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	
3. Žvyrkelių asfaltavimas tarp gyvenviečių ir reikšmingo poveikio arealuose	Trumpalaikis	-	0	0	0	-	0	0	0	Padidėja greitis, mažėja transporto keliamas triukšmas, dulketumas išmetamų emisijų kiekiai.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	+	0	+	+	+	
	Ilgalaikis	+	0	0	+	+	+	+	+	
	Sinergetinis	+	0	0	+	+	+	+	+	
	Kaupiamasis									
4. Logistikos centrų kūrimas rajono teritorijoje	Trumpalaikis	-	0	0	0	0	0	0	0	Skatintų rajono ekonomikos augimą, stiprintų skirtingų transporto rūšių sąveiką ir susisiekimo sistemos efektyvumą
	Vidutinio laikotarpio	-	0	0	?	?	+/-	+/-	+	
	Ilgalaikis	-	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+	
	Sinergetinis	?	0	0	?	0	0	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

5. Esamos geležinkelio linijos modernizavimas	Trumpalaikis	-	0	0	0	-	0	0	0	Geležinkelio transportas yra mažiau veikiantis aplinką negu automobilių transportas. Efektyvus geležinkelis pritrauks dalį krovinių iš autotransporto ir kartu sumažinamas autokelių apkrovimas
	Vidutinio laikotarpio	+/-	0	0	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+	0	0	+	+	+	+	+	
	Sinergetinis	+	0	0	+	+	+	+	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	
6. Transeuropinio Rail Baltica geležinkelio trasos tiesimas Joniškio teritorijoje	Trumpalaikis	-	-	0	0	-	0	0	0	Transeuropinis geležinkelis skatintų rajono ekonominį augimą, pritrauktų daugiau keleivių ir krovinių. Geležinkelio transportas mažiau teršia aplinką.
	Vidutinio laikotarpio	+/-	+/-	0	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	
	Sinergetinis	+	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	